

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

384.

ISMAËL

Berättelse

af

Amalia Fahlstedt

STOCKHOLM

C. & E. GERNANDTS FÖRLAGS AKTIEBOLAG

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

ISMAËL

—•—
BERÄTTELSE

AF

AMALIA FAHLSTEDT

STOCKHOLM

C. & E. GERNANDTS FÖRLAGS-AKTIEBOLAG

ISMÅL

BERÄTTELSE

ANALIS FÄHLEDE

STOCKHOLM

KÖRSNERS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG 1895

KAPITEL I.

»**M**or» har tidigt blifvit änka med tre minderåriga barn att försörja. Hon har satt sig på undantag, och det har gällt att arbeta hårdt och spara strängt för att hålla nöden från dörren. Hon har ej blifvit född med något lätt lynne och smeksamt sinne, och lifvets hårda kamp har gjort henne kärfvare med åren. Hon har fordrat mycket arbete af de unga armarna och haft ondt om uppmuntrende ord att lätta bördan med. Och så snart som möjligt har hon sändt barnen ut i lifvet till kamp för egen del, i öfvertygelse om, att det var det bästa, som kunde ske dem. Och utan en tår i ögat har hon sett dem vandra

vägen fram med knytet under armen, döljande af vana sin känsla af smärta, hvilken för det sista barnet, som gått, svidit starkast. Om hon känt skulden för att de sedan knappt låtit höra af sig återfalla på henne själf, vet ingen. Hon strider som förr, fåordig och med hårdt slutna läppar, mot att falla fattigvården till last. Men värk har satt sig i armarna, och det behöfs ersättning för de yngre, som hittills hjälpt henne. Sådan kan man få från barnhuset och så en liten pänninghjälp därtill.

På så sätt har Erik vid sju års ålder kommit i hennes hus. Svälta och frysa har han redan lärt hos de förra fosterföräldrarne, och ta stryk för ingenting också. Hos mor får han det i sitt tycke mycket rart. Där svälter och fryser man mycket mindre, och stryk får man aldrig orättvist. Bara man inte glömmet sig; men det händer Erik lätt, ty han är en drömmande natur. Allt efter som han växer upp, gäller det att hinna med lexorna förutom det stränga hemarbetet. Men läxorna är det intet farligt med. Det är det lättaste för Erik; dem hinner han på vägen till och från skolan eller under sådant arbete, som ej tar hans uppmärksamhet i anspråk, och under sina mycket korta fristunder.

Så växer han upp lång och smal, sluten och fåordig, med en blid, drömmande blick och ett ansikte, som ofta framkallar ett välvilligt leende på kvinnors läppar, om inte på mors.

En dag smyger nervfeberepidemien in öfver trakten och griper sina rof där minsta motståndskraften fins.

— Jöss, pojk, ligger du än? Du vet, du ska te allmänningen me' kon, innan du går te skol'n.

— Åh, mor, mitt hufve värker, så de kan spricke!

— Prat, de går fäll öfver, då du kommer ut; opp me dej bare!

Erik stiger mödosamt upp ur pinnsoffan, famlar efter kläderna och ligger nästa ögonblick framstupa på golfvet.

— Seså, nu har han fäll fått febern han me, just då en skulle börja å ha nytte åf'n! brummar mor och hjälper honom i säng igen.

Hon går fram och åter i stugan, och klackarna smälla hårdt i golfvet, ty hon är misslynt; och hvarje slag käns, som om det träffade Erik midt i hjärnan. Han ligger i feberyrsel och tycker, att han sitter i skolan öfver sin ritning. Den lilla lärarinnan står

öfver honom och säger: — Bra, Erik, du ritar bäst af alla! — Ett ornament växer fram under hans hand på papperet. Det höjer sig mot taket som ett träd, och fåglar komma och slå sig ned på dess spiralböjda grenar. Men mors klackar rifva hål i papperet, ornamentet går sönder och fåglarne flyga bort. Han tar ett nytt papper och börjar om; ornamentet växer upp igen, men mors klackspikar rifva nya hål, och fåglarne flyga upp, så att det susar om öronen på Erik. Han sätter händerna för ansiktet och börjar gråta. Men lärarinnan börjar skratta, och efter som hon skrattar krymper hon ihop; men det känns, som om det vore Erik själf, som gjorde det; nu är han blott som en boll; han tycker, att han vill kväfvas, och vaknar. Mor har gått ut för att själf föra kon till allmänningen och hårdt smällt igen dörren efter sig.

Hans hufvud värker ännu våldsammare, solen ligger i ansiktet på honom, och en stor fluga surrar kring hans hufvud, utan att han orkar jaga bort henne. Tankarne, som för några ögonblick äro rediga, plåga honom. Om några dagar skall afslutningen ske i skolan. Det är den sista han skall vara med om. Lärarinnan har gett honom i uppdrag

att leda arbetet med skolans utsmyckning. Hur blir det nu, då han inte är med? Feberfantasierna börja på nytt. Han är med kamraterna på de grönskande markerna för att plocka blommor och grönt. De rifva af blåklint, rödklint, småblomster, geranier och prästkragar om hvartannat och börja binda längder, hvilkas färgsammansättningar plåga honom, som falska toner ett fint öra. »Tag löf till längderna och prästkragar att fästa dem med», ropar han ifrigt. Men de skratta åt honom, rulla omkull honom i gräset och kasta blommor öfver honom, hvilka lägga sig tungt på hans bröst, och han sjunker och sjunker, tills han är alldeles borta

KAPITEL II.

En dag slår han upp ögonen igen fullt medveten. Han undrar, hur länge han sofvit, och tror, att det är aftonen af den dag han sjuknat in, hvars sol lyser på stugans vägg. Han är ensam, men hör på afstånd ett entonigt ljud. Småningom förnimmer han, att det är kvinnoröster, mors och en annans, mjukare.

— Jag går in ett tag till och ser på honom,— säger denna med ett darrande tonfall.

— Ja gå in och titta på'n! Kanske ä de sista gången, svarar mors kärftva stämma.

Eriks ögon stå mot dörren. Hvem kunde det vara, som sökte honom? Kanske lärarinnan. Dörren öppnas sakta, en skepnad skrider in; icke lärarinnans gestalt, men en lång, smal, ljuslett kvinna, hvars mörka, ganska nötta

stadsdräkt förefaller Erik mycket fin. Hon närmar sig på tå pinnsoffan och lutar sig fram öfver honom, som om hon vill utforska hans drag i skymningen. Då möter hon hans öppna, undrande blick, och under några sekunder stirra två par stora, gråbruna, likformade ögon in i hvarandra under djup tystnad. Men gossen förskräckes plötsligt som för ett spöke och ropar till svagt och i ångest:

— Jöss, mor, hva vill hon mej?

Kvinnan ryggar tillbaka, slår händerna för ansiktet, brister i gråt och skyndar ut. Erik har rest sig på armbågen och stirrar efter henne.

— Han blef rädd för mig — hör han en stämma med bäfvande och klagande tonfall yttra. — Nu går tåget strax. Jag kan inte få stanna längre. Ack — sköt om honom — gif honom ägg. Om Gud är barmhertig och låter honom lefva, kommer jag snart igen. Säg ingenting åt honom om mig. — Han hör en klang som af pängar; så sjunker han tungt tillbaka på kudden, för svag att tänka ut svaret på sin fråga: Hvem var det?

Mor har bestått honom både smör och ägg. Han är uppe igen ur sängen och blir dagligen starkare i arbetet. Regn har fördröjt bergningsarbetet, men solskensdagar ha kommit, och han är med mor på dagsverken. Händerna darra ännu, och det ser tafatt ut, då han binder kärfvorna, och så är han så blyg och tyst och rodnar och ser helt allvarsam ut, då råa uttryck komma andra att skratta, och hans kläder äro så lustigt vida och korta. Landtfolket gäckas med honom, han önskar sig långt borta från dem och har all möjlig möda att tränga tillbaka tårarne, som vilja fram i hans ögon. Mor går framför honom med sin breda rygg, men har icke ett tröstens ord för honom. Nu ringer det i vällingsklockan, gårdsofolket lämnar fältet för att gå in, och mor och Erik sätta sig vid dikeskanten för att dela sitt magra mål.

Då kommer en kvinna i stadsdräkt vägen fram, seende åt höger och venster, som om hon sökte någon. Eriks hjärta börjar häftigt klappa, ty han känner genast igen henne. Han skall nu få svar på den fråga, som sysselsatt honom natt och dag, men som han varit för skygg att framställa till mor: Hvem var det? Nu får också mor syn på den främmande,

reser sig tyst och går henne till mötes. De båda kvinnorna tala lågmäldt med hvarandra. Erik tuggar mekaniskt och sväljer trögt, seende envist i marken, men känner, att en blick från de samtalande då och då träffar honom. Den aning, som vuxit till visshet inom honom, kommer honom nu att skälfva. Mor kommer tillbaka och sätter sig åter vid sitt mål, som hon lugnt återtar; men det ligger ett drag, som nästan liknar en mild hänsyn, öfver hennes väsen. Erik vet, att kvinnan sitter därborta på en sten mellan träden och buskarne i skogsbrynet, och han vet, att hon väntar på honom. Men han skulle önska, att mor inte kom fram med det.

— Erik, säger hon likväl, d'ä nå'n därborte som vill tale me dej.

Det rycker till inom honom, men han sitter orörlig och svarar ej.

— Hör du int', hva' ja' säjer då, pojkl!

— Hva' kan hon villa mej? kommer det trumpet.

— D'ä din egen mor, Erik.

Han reser sig tyst och går långsamt mot skogsstigen, där han sett henne försvinna, och hvarifrån han hör en ihålig hosta.

Han kommer tillbaka i sista stund, då klockan åter kallat till arbete. Händerna skälfa ännu mera och han tappar litet emellan, hvad han har i dem; gäckeriet stiger omkring honom, men han tycks icke höra det eller bryr sig ej därom. Hans ansiktssuttryck har plötsligt fått ett drag af manlighet och själfkänsla. En kvinna har böjt sig i stoftet inför honom och biktat, och han har tryckts mot ett bröst, fylldt af en sent uppvaknande kärleks hela värma och häftighet. Han är icke längre ensam. Han har en verklig mor. De ha, lutade mot hvarandra, begråtit den tid, som förrunnit, då de varit skilda åt och intet vetat om hvarandra. När han tänker på sin rika, förnäma far, som handlöst kastat ut honom i världen och lämnat modern att, en gång sjunken genom honom, med oerhörda ansträngningar resa sig ur nöden till arbete och heder, drar han i halmstråna, så att de brista, och rynkar bisterst ögonbrynen åt dem, som göra sig lustiga på hans bekostnad. Men så vekna hans drag till ett ljusare uttryck, Han skall stanna öfver vintern hos mor på landet och gå och läsa för socknens prest. Och hans verkliga mor skall sända honom bref och pengar. Sedan skall han uppsöka henne i staden, och de skola

ha ett hem tillsammans och arbeta tillsammans
Nu flåsar tåget vid banvallen. Det är långt
borta; de kunna ej se hvarandra, men han
vet, att hennes ögon söka fältet, och en hvit
näsduk fladdrar vid ett kupéfönster. Han
springer fram och svänger mössan.

Våren har inträdt. Brefven ha kommit med
allt längre mellanrum och pänningsändningarna
ha allt mera smultit samman. Det sista bref-
vet är skrifvet med darrande hand. Modern
sänder sonen sin välsignelse och några kronor
till hans första nattvardsgång. Hon ber ho-
nom med det första uppsöka henne i staden, ty
hon är klen och orkar ej komma till honom,
men har något viktigt att säga honom. Han
skall nu gå den långa vägen till stationen. Med
knyttet under armen och klädd i den dräkt
barnhuset sändt tyg till, som en sista hand-
tryckning, innan det helt öfverlämnar honom
åt sig själf och åt samhället, står han nu på
förstubron.

— Ja, adjö då, mor, och tack för mej!

— Adjö me dej, å Gud vare me dej!

Det är den afskedshälsning de andra, hen-
nes egna, som gått före honom, fått.

— Vänta, mor, jag tror jag skall se ett tag till in i stugan.

Mor stiger åt sidan, och Erik sätter ena foten öfver tröskeln och ser in. Solen lyser på pinnsoffan, och han tänker på, hur lugn han känt sig under natten där, då stormen rasat ute, och då han föreställt sig, hur troll och skogsrån smugit omkring bland nattens skuggor. Elden lyser ännu på härden, där mor för sista gången lagat hans måltid. Och, som det ofta händer, då vi stå i begrepp att lämna en plats för alltid, ett förklaradt skimmer faller öfver detta fattiga, hårda hem, där han dock haft skydd, men som han nu lämnar. Hvarför vekna mors drag, då hon står och ser på honom? Tänker hon kanske på, att hennes hand varit hård öfver honom, och att han är den bästa af dem, som gått?

— Ja, adjö då, mor.

Mor nickar stum; hon tycker, han sagt nog många gånger adjö, men hon torkar med handens yttersida bort en tår; det är mer än hon gjort för de andra. Hon har ändå hållit af mig en smula, tänker Erik och vandrar ännu med småleendet på läpparna vägen fram, som skall föra honom till en mor, hvilken icke skall bli njugg i sin kärlek. Han känner sig

så säker på, att hon skall bli frisk igen, nu då han kommer och arbetar med och för henne.

Där ligger skolhuset på backen; skall han gå in och säga farväl åt lärarinnan? Men det var ju så länge sedan han var i skolan, och hon skall kanske tycka, att det är påfluget.

Se, där står hon i trädgården och ansar sina blommor; det är icke skoldag i dag. Han går fram, tar af sig mössan och säger, att nu skall han till staden.

— Hvad, Erik, skall du till staden? Hvad skall du där att göra?

— Söka upp min mor! — svarar Erik stolt och gladt.

— Åh, har du en mor i staden? Det har jag inte vetat af.

Han rodnar, och det är så påkostande att behöfva rodna öfver hvad som nyss var hans stolthet. Han bockar och vill gå.

— Åh, du har inte så brådtom, Erik. Du hinner väl till tåget, om du kommer in till mig och dricker en kopp kaffe först. Vi träffas nog inte snart igen.

Tonen är allt för hjärtlig för att han skall kunna neka. Han förs in i hennes rum och tvingas att sitta i den lilla soffan med det färgrika öfverdraget. Medan hon flyger om-

kring och dukar, ser han sig beundrande omkring i det vackra rummet med sina blommor, sitt piano och sitt nätta skrifbord. På väggarna hänga en del färdiga skizzer, som vittna om rätt goda anlag. Han reser sig och ser på en liten vy af skolhuset på backen, och hon tar ned den och skänker honom den som minne. Den ryms i hans ficka, och han stoppar ner den der, plågad af att inte finna uttryck för sin tacksamhet. Han kommer sig blott för med att säga, att han lagt sin ritbok på botten af sitt knyte. Hon omtalar då för honom, att man nu alldeles lagt ned ritlektionerna i skolan. Pastorn har funnit det vara ett lyxämne, och sedan Erik slutat, är det för resten ingen, som rycker klassen med sig. När han efter en halftimme stiger upp för att gå, talar hon så vänligt och uppmuntrande till afsked, att minnet däraf lyser i kapp med solskenet, som ligger öfver hans väg.

Han går och fylls med storhetsdrömmar om hur han skall arbeta sig fram till rikedomar och en dag komma tillbaka i egen vagn och stiga af utanför skolhuset. Där sitter då lärarinnan trött och blek i katedern och undrar, hur hennes framtid skall bli. Han skal då träda fram inför henne och fråga, om hon

inte vill bli hans hustru, ty fast hon är gammal, bryr han sig inte om att gifta sig med någon annan.

Men nu är han framme vid stationen. Han tröttnar icke att se åker och äng, skog och sjö, byar och stationer i växlande taflor flyga förbi inom vagnsfönstrets ram. Plötsligt reser sig en vidsträckt, tät husmassa ur jorden inför hans blickar. Det är staden. Och när han ser denna främmande värld, kommer en oemotståndlig beklämning öfver honom.

KAPITEL III.

Hvad som hände Erik under den återstående delen af denna dag, påminde han sig så som man påminner sig en lång, sorglig dröm. Bland ett virrvarr af människor, som han fruktar att vid hvarje steg stöta emot, och åkdon, som han är rädd att bli öfverkörd af, då han går öfver en gata, skrider han framåt utan att våga tilltala någon och stirrar på de höga byggnadernas många, stora skyltar, halft i hopp att å en sådan få läsa ordet »Barnhuset», denna för honom gåtfulla skyddsmakt, som inger honom en med bäfvan blandad vördnad. Men han ser icke något af de höga, prydliga husen bära det sökta märket. Slutligen får han mod att med den skrifna adressen i handen förfråga sig hos de förbigående. Många skynda

vidare utan att fästa sig vid hans blygt framställda fråga; andra, mera välvilliga, hjälpa honom till rätta.

På detta sätt befinner han sig slutligen på den gata han söker. Ingenting kan vara mer olikt landsbygden, som han nyss lemnat; och då han långsamt går framåt på den trånga gatan, hvars höga, smala hus från stenfoten till takranden äro fyllda med varuskyltar och annonser, tilltager hans beklämning, ehuru han är så nära sitt mål. När han ser in i de mörka tvärgränderna, tvärs öfver hvilka man skulle kunna lägga en planka från det ena fönstret till det andra, ryser han till vid tanken på att fönstren i hans och hans mors gemensamma hem skulle befinna sig i en sådan gränd och dystert blicka in i den rätt emot liggande askgrå väggen.

Men begreppet hem lyser plötsligt upp de mörka, smala, höga trapporna, som han nu beträder. Han mins en åldrig, gul dörr, på hvilken stod ordet: »Kappsömmerska». Han mins grå, kala rum, fyllda med symaskiner, mörka tygstycken och bleka kvinnor, hvilka senare stirrade nyfiket, några hånfullt på honom.

Han tilltalas af en kvinna med skarpa drag och skarp röst; hon talar om hans mor som om ett värdelöst ting, nu sedan den sistnämnda blifvit arbetsoduglig och kommit på sjukhuset. Han förstår af hennes tal, att modern hyrt ett rum i denna våning, och hans instinkt säger honom, att hon arbetat ut sig i denna kvinnas tjänst mot allt för liten lön. Slutligen får han en skriftlig anvisning på hvar sjukhuset finns, och han skyndar ut för att uppsöka det. Då händer något, som alltid lika klart skall stå för hans minne. I förstugan vidrör någon hans arm. Han vänder sig om, och en af de yngsta bleka kvinnorna står framför honom. »Ack, ni måste vara bra trött och hungrig, ni har gått så långt» — sade hon. »Jag förstår, att ni nu inte skulle vilja uppehålla er med att gå in någonstans och skaffa er mat. Men var snäll och ta de här två bröden och ät dem på vägen. Er mor var alltid så god mot mig; hon delade ofta sitt bröd med mig, då hon tyckte jag fått för litet. Och ändå lefde hon mycket sparsamt, för hon ville spara till er.» Det var ingen vacker flicka, men hennes obetydliga ansikte uttryckte ett så uppriktigt deltagande, att Erik, trots sin förlägenhet, räckte fram handen

och tog emot bröden, sägande ett enkelt »tack!» Flickans ansikte lyste upp. »Se inte så ledsen ut», fortsatte hon. »Er mor blir nog bra igen. Jag är också barnhusbarn, men jag har inte alls reda på min far eller mor.» Det kändes, som om en vänlig syster plötsligt trädde fram för att trösta honom. Deras händer mötas i en handtryckning, medan deras tårfyllda ögon blicka in i hvarandra en stund med vänskap, hvarefter de skiljas.

Hennes vänlighet hade gett honom mera mod, och hennes ord »er mor var så god — hon delade ofta sitt bröd med mig — hon ville spara till er» ingåfvo honom en sönderslitande känsla af blandad sorg och glädje, medan han skyndade gatorna framåt, nu med djärf ihärdighet frågande sig fram. Under tiden sitter flickan åter böjd öfver sitt arbete, för första gången i sitt lif kännande tillfredsställelse vid hungerkänslan. Erik ilar alltjämt framåt och föreställer sig, att han aldrig skall nå sitt mål. Slutligen är han dock framme och insläppt af en snäsig och motvillig portvakt genom bemedling af en tillstädeskommande sjuksköterska, som äfven för honom upp till salarne.

Han minns ett par stora, feberglänsande ögon, som lysa upp af glädje vid hans inträde, och han minns ett par armar, som längtansfullt sträckas emot honom. Han sitter på sängkanten, sluten i hennes famn. För några minuter är allt godt och ljust för dem. De två, som i världen blott älskas af hvarandra, hvila bröst mot bröst. All Eriks beklämning är borta. Han har äntligen funnit henne, och han skall arbeta för henne och rädda henne ur all nöd och fara. Och modern känner sig frisk och lätt, som om vingar vuxit ut på henne och hon kunde flyga med honom in i lyckans land.

Men plötsligt blir det, som om ett moln hängt sig svart kring dem. Han minns en blodström, ett likblekt ansikte och en slocknande blick. Han står på gatan igen med knytet i ena handen och i den andra ett bref, som modern med en hviskning: »gå till din far», hunnit trycka i handen på honom. Man har sagt honom, att om han kommer tillbaka dagen därpå, kan han följa henne till grafven.

Han längtar och hoppas intet mer. Han går framåt som i sömnen med stirrande, tårlös blick. Han stöter mot folk och får knuffar igen. Han har intet mål, blott en vandrings-

drift utan tankar. Då träffar blicken ur hans trötta, brännheta ögon en linie, som verkar lockande och välgörande på dem. Det är en skogsrand. Han samlar sina sista krafter och släpar sig dit bort. Slutligen sitter han på en mossig sten under en furu, med ansiktet lutadt i händerna. Han brister i gråt och snyftar allt hejdlösare, medan solen tränger fram mellan trädstammarna och kastar ett glödande aftonskimmer kring honom, och trasten drillar i furan öfver hans hufvud. Slutligen glider han ned i ljuven med hufvudet lutadt bakåt mot stenen och somnar djupt utan drömmar. Då han vaknar, har solen sjunkit och trasten tystnat, och matta stjärnor blicka ned på honom mellan trädens grenar. Han är icke rädd; skogen är som hans hem, dit han flyktat från staden, och han vet intet om de hemska skepnader, som kunna smyga omkring i en skog nära en stor stad. Men han fryser och är stel i lederna samt känner sig hungrig. Då han sticker händerna i fickorna för att värma dem, stöta de mot några mjuka föremål — flickans gåfva, de två bröden. Han förtär dem med begärlighet, och något liknande en tröstande känsla smyger sig öfver honom, som om hans mor räckt honom det ena brödet och

en vänlig syster det andra. Han ser sig om, upptäcker en gran i lä bakom en kulle, kryper in under dess släpande grenar, tar knytet till hufvudgård, sedan han därifrån framdragit en kavaj, som han breder öfver sina axlar, och somnar på nytt vid det välkända suset i trädens kronor.

KAPITLET IV.

Han vaknar vid att han tycker mor på landet ropa: »upp me dej, Erik!», reser sig häftigt, rifver sig i ansiktet på granen och sticker förvånad hufvudet ut genom dess grenar. Men hvad är det för smärtsam sveda midt i bröstet? Nu minns han allt, sin sorg, sin öfvergifvenhet.

Vinden har kastat om, och kavajen glidit ned. Det känns kyligt, och han går upp och rör på sig. Han tycker att solen är högt uppe, gör sig i ordning och vandrar åter in mot staden. Men han finner dess gator tysta och öde. Här och där går en karl till sitt arbete, eller kör en annan sömnigt sin sopkärra förbi honom. Luckor äro stängda, gardiner nedfälda.

Staden sofver. Erik går och funderar på, om han skall återvända till skogen, då han hör lätta steg bakom sig på den folktomma gatan. Han vänder på hufvudet och ser en välklädd, ung och vacker kvinna. Med ett besynnerligt småleende, — om det är gäckande eller välvilligt kan han ej afgöra, — ser hon på honom och på hans knypte; sin vana från landet trogen tar han åt mössan och hälsar:

— God morgon!

— Så tidigt ute och går, gosse lilla — svarar den unga kvinnan fortfarande småleende, som om hon känner sig böjd för att skämta med honom.

Men Erik känner sig icke böjd för att skämta, men väl för att meddela sig med någon.

— Jag har sofvit i skogen i natt — sade han allvarligt. — Jag kom hit från landet i går till min mor . . . men hon dog just som vi hälsat på hvarandra — han uttalade de sista orden långsamt, lågmäldt och med darrande röst.

Löjet vek från flickans läppar, och hon gick tyst bredvid honom en stund, medan ett något vekare uttryck spred sig öfver hennes ansikte.

— Min mor dog också från mig en natt — sade hon slutligen. Hon talade likväl ej med darrande röst som han, men i en kort, afhuggen ton. — Det var bara vi två. Jag var ensam med henne och likrädd och vågade inte knacka på hos grannarna... för det var smittsamt. Det hade just blifvit morgon, och jag gick ut på gatorna, och ingen var vaken. Jag grät och frös och var hungrig... Då kom en fin herre och talade med mig... och jag talade om, hur det var... och han tog mig med sig hem — och jag var bara femton år...

— Åh, det var bra han gjorde det! — utbrast Erik.

— Ja, mycket bra — sade flickan, kringlars hvars läppar ett bittert leende lekte fram. — Han gaf mig mat och vin... och se'n pängar...

— Det var snällt — inföll Erik igen.

— Var det? — bröt hon ut i en skärande ton, medan de fina ögonbrynen rynkades. Men så slätades åter dragen ut till det förra, gäckande smålöjet.

— Hör du, enfaldige gosse, har du några pängar? — sade hon.

— Ja, jag har några riksdaler, de sista mor hann arbeta ihop åt mig — och Eriks ögon

blefvo fuktiga, och han stannade tvekande och såg mot skogen.

— Hvart tänker du gå? — sade flickan.

— Jag tänkte gå tillbaka till skogen igen, tills det blir längre fram på dagen. I eftermiddag skall jag följa min mor till grafven!

De nickade åt hvarandra, men så ropade hon honom tillbaka.

— Följ med mig hem, så får du ligga på min soffa — sade hon. — Du behöfver sofva mer och ligga varmt.

— Tack — sade han — och följde henne med långa steg, ty hon gick nu snabbt, spejande skyggt åt olika håll af gatan. Men utan att möta någon uppnådde de snart ett oansenligt hus, hvars port hon hastigt öppnade och gled in igenom, åtföljd af Erik.

— Bullra inte — hviskade hon i förstugan — och tala inte högt; jag vill inte att någon skall vakna här.

Därpå sprang hon med lätta steg uppför en trappa, öppnade en dörr och sköt in Erik. Klockan i kyrktornet slog half sex. Flickan reglade dörren.

Han såg en soffa med en bädd på. I en handvändning hade flickan till Eriks öfverrask-

ning med en knyck vändt om den, så att sofflocket kom upp och bädden var helt dold.

— Lägg dig där — sade hon kort och kastade åt honom en kudde. — Tag af rocken och kasta den öfver axlarna. Schalen behöfver jag själf.

Han lydde och såg henne sätta sig vid fönstret med en bok i handen.

— Men nu får du inte sofva — sade Erik.

— Jag är inte sömnig. Sof du, och bry dig inte om mig. — Det kändes så godt och hvilsamt att ligga där, men Erik låg och undrade på den besynnerliga flickan, som var så välvillig, men talade så kärft.

— Hvad gjorde du ute så tidigt i morgse? — frågade han.

— Det angår dig inte.

— Jaså, ursäkta — sade han en smula förlägen.

— Hur gammal är du? — frågade flickan i mildare ton.

— Sexton år.

— Har du aldrig varit i en stad förr?

— Nej, har du aldrig varit på landet?

— Nej. Äro människorna hyggliga där?

— Nej, somliga ä' otäcka. Hvad arbetar du med?

— Tig och sof, du kom inte hit för att prata — sade hon kort och skarpt.

I själfva verket lockade lugnet och värmen honom till sömns, och hans halflutna ögonlock slöto sig helt. Flickan lyfte sin blick ur boken och fäste den på hans milda, barnarena ansikte. »Jag är icke mycket äldre», tänkte hon, satte händerna för ansiktet och började tyst och bittert gråta. Slutligen somnade hon med armarne och hufvudet lutade mot bordet, och därunder spred sig liksom ett återsken af Eriks frid öfver hennes redan härjade, ungdomliga drag.

Då hon vaknade igen, sof Erik ännu. Flickan tog upp en portemonnä och räknade en del silfver, hvarpå hon svepte schalen om sig och smög sig ut, läsande dörren i lås. En stund därefter kom hon tillbaka, bärande en bricka med kaffe och smörgåsar, hvilken hon satte på bordet, just som Erik vaknade.

— Nu skall du äta och dricka. Det behöfver du i dag.

— Tack, om jag får betala — sade Erik, som påminde sig flickans ord: »har du pengar på dig?»

— Nej, jag vill bjuda. Jag tycker det är roligt. Vill du inte hålla till godo, kan du gå din väg.

Erik steg upp och drog på sig rocken, tveksam om, hvilket han skulle göra.

— Seså, kom och sätt dig nu och ät, så är du snäll — sade hans värdinna vänligt.

— Hvarför talar du så ovänligt ibland, då du ändå är så snäll? — frågade han.

— Jag snäser, därför att jag känner mig olycklig, men är vänlig, därför att jag tycker om dig. Om du hade varit min bror ändå. Då hade jag inte varit ensam den där natten.

— Hvarför är du olycklig?

— Det vill jag inte säga.

— Är du alldeles ensam här?

— Ja, jag är alldeles ensam, fast jag har grannar.

— Är du inte vän med dem?

— Nej, då.

— Kommer aldrig någon och hälsar på dig?

— Du är så nyfiken. Ät, och prata inte. Du skall skynda.

— Om jag vore din bror, finge jag fråga.

— Men du är inte min bror. Har du någon syster?

— Nej; men — och Erik omtalade händelsen med flickan, som gaf honom bröden, samt bifogade —: Nu är du liksom min andra syster, som jag mött.

— Om vi tre äro syskon, är jag rötägget i kullen — sade flickan med sitt bittra leende.

— Nej, du är ju så snäll.

— Ja, i dag ja — hon insvepte ett par smörgåsar i ett papper och stoppade i hans ficka. — Nu skall jag också leka din syster. Du har ett vackert ansikte. Akta dig för kvinnfolk.

De sista orden öfverröstades af ett rammel som af en i förstugan uppslagen dörr och af skratt från gälla kvinnoröster. Flickan sprang mot dörren, som hon glömt stänga; men den rycktes upp, och in störtade en kvinna med rödflammigt ansikte och okammadt hår samt en schal kastad öfver kamkoftan. Ansiktet var välformadt, men verkade mycket obehagligt genom sitt råa uttryck. Hon höll en konjaksbutelj i handen. En annan kvinna, som följde henne, var högväxt och blond och såg ungdomlig ut, men hennes djärfva min stötte.

— Lilla lamungen här skall ha en konjak på morgonen på sin namnsdag. Fridas bästa butelj.

— Nå, så tag och låt mig bjuda då, för tusan — sade den andra förargad och sträckte sig efter buteljen.

Eriks värdinna hade emellertid hastigt och behändigt fått honom bakom den uppslagna dörren.

— Gå er väg med er förbaskade konjak — röt hon, så att Erik hoppade till. — Jag vill inte ha någon.

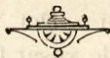
— Åh, så argsint bara, mår hon inte bra? Men hon bjuder ju på kaffe, ser jag — fortsatte den första och satte sig ned samt slog i en af de begagnade kopparne af kaffet, som var öfver.

— Två koppar — sade den yngre hånfullt och spejade omkring samt upptäckte Erik bakom dörren. — Nej, se en så'n vacker gosse! En lamunge till!

Den andra hade hastigt vändt sig på stolen. I ett ögonblick hade Eriks värdinna fått fatt i hans knyte och mössa, stuckit dem i handen på honom, ryckt fram honom och skjutit honom ut i förstugan. Det var hög tid, ty de båda kvinnorna hade rusat fram omkring dem, och den s. k. lamungen hade knuffats med dem.

— Spring, för Guds skull, de vilja mörda dig och ha dina pengar, ropade hon åt Erik.

Utom sig af skrämnel rusade denne ned för trappan och ut på gatan med klappande hjärta, vikande om det ena hörnet efter det andra. Slutligen stannade han andfådd och kom till besinning. Han hade ju ej tackat flickan och sagt henne adjö. Och han hade lämnat henne ensam på ett förfärligt ställe, där man mördade folk. Han borde vända om och få henne med sig. Först skulle de följas åt till hans mors begrafning, och sedan kunde de ju hand i hand som bror och syster vandra landsvägen fram och söka arbete. Det syntes honom så enkelt, att han helt glad började söka efter huset. Men till sin bedröfvelse fann han det alldeles omöjligt att få tag i det på nytt. Han hade hvarken fäst sig vid gatan, huset eller numret, och efter en timmes letande måste han uppge försöket med ett svagt hopp om att händelsevis kunna träffa henne igen, innan han lämnade staden.

KAPITEL V.

Tiden hade skridit långt fram på morgonen, och Erik tänkte efter, att han nu kunde hinna utföra sin mors uppdrag, innan han följde henne till grafven. Han tog fram brevet och läste för första gången adressen: Kanslirådet Ralfsson, Lejongatan 10. Och så började han åter en vandring gata upp och gata ned, tills han efter ett mödosamt sökande kommit långt bort till en helt annan stadsdel och äntligen läste gatans namn på en hörnplåt. Trött och het sjönk han ner på trappan till ett hus, som lämnade honom skugga mot den brännande förmiddagssolen. Han behöfde hvila en smula igen och tänka något på sitt uppdrag, innan han uppsökte huset och den, brevet var ställdt till. Hur gärna hade han inte

först velat läsa detta, mendet var försegladt. På baksidan upptäckte han en liten blodfläck, på hvilken han en stund stirrade med smärta. Därefter stoppade han åter brevet på sig och satt och såg ned i marken.

Han befann sig i en besynnerlig, förändrad sinnesstämning. Den häftiga sorgen hade efterträds af en lugn känslolöshet; det var som hade han lefvat i en dröm och famlat efter en verklighet, som gled undan honom. Hans mor hade plötsligt kommit in i hans lif och lika plötsligt gått ut därifrån, lämnande upprörda och smärtsamma känslor af sorg hos honom, — men intet minne, ty han kände henne ju inte. Den unga, bleka sömmerskans ord föllo honom i minnet. Hans mor var god, och hon hade arbetat för honom. Denna tanke sönderslet honom ej som förut, men lämnade hos honom en mild, tröstande känsla af, att han haft en mor, som var hederlig och värd att älskas. Hittills hade han endast haft en föreställning om, att han gått denna väg för att uträtta ett uppdrag, som hans döende mor gifvit honom, och att det på något sätt kunde ge henne ro i grafven, om han uppfyllde det. Nu framstälde sig för första gången den tanken hos honom, att detta ärende gällde honom

själf. Det var för sin egen del han skulle uppsöka sin rika, förnäma far.

Hans blickar gled upp för den tysta, solbelysta gatan, som till det mesta bildades af oansenliga stenhus i jämförelse med de större och grannare han sett i stadens mera folkuppfyllda delar. Ett lågt trähus ibland, en löfkrona, som här sträckte sig öfver en stenmur, där öfver ett plank, förlänade stället något af landtlig prägel. Friden, som härskade här, smög in en längtan i hans bröst. Här i ett af dessa hus fanns hans far. Fanns här också ett hem för honom själf? Fanns här ett soligt rum med en bäddad säng och ett dukadt bord för den öfvergifne? Satt hans far i sina rikedomar innanför och kände sig ensam liksom han i sin fattigdom därutanför? Hans blickar hade under dessa tankar hängt fast vid en liten grön planta, hvilken trängt sig fram mellan gatstenarne vid hans fötter; så spirade nu hoppet fram i hans hjärta. Han visste inte, hvad ett kansliråd var; men en rik, mäktig man föreställde han sig ungefär som en landtpatron, med byxorna stuckna i stöflarna, en lång mörk rock, en tjock käpp med silfverknapp, tunga berlocker vid guldkedjan och ett bredt, myndigt, allvarligt an-

sikte. När han nu kommit in och lämnat brevet, skulle hans far tyst läsa det, därpå lägga handen på hans hufvud och säga: »Välkommen, min son», sätta på hatten, fatta kappen och taga Erik vid handen för att följa honom till moderns jordfästning. Sedan skall han föra honom till sitt hem, som också blir Eriks, och där en faders tanke ordnar hvarje dag åt honom till hvila och studier, och en faders hand hvarje afton välsignande lägges på hans hufvud.

Han reser sig fylld af denna fantasibild och uppsöker utan tvekan n:o 10.

Här är det! Ett något långsträckt tvåvåningshus, som utan grannlåter likväl ser förnämre ut än alla de öfriga. Rappningen utmärker sig för större snygghet än de flesta öfriga husens; de höga, smala fönstren lysa af renlighet, den höga portalen är prydd af ett stenlejon, och den refflade porten bär tunga, sirade klappar. Han vidrör låsvredet, men porten är stängd. Han ser tveksamt på den väl putsade messingssträngen, upptäcker i det samma en inkörsport på sidan och går dit. Den står på vid gafvel, och han går in under dess hvalf. Framför honom utbreder sig en stor, med flata stenar belagd gård, i hvars

midt höjer sig en gammal, med snidade öfverstycken prydd brunn. Åt ena sidan en trädgård med rika buskväxter och lummiga träd. Grinden står öppen — därinne måtte han finnas. Allt är tyst, utom en fågel, som drillar. Han står nu i grinden, som han ljudlöst öppnat. »Därborta i bersån sitter han nog med sin pipa och sin tidning», tänker Erik, och ehuru hans hjärta häftigt klappar, slår han, ännu modig, in på en mindre gångstig, som leder dit; den mjuka sanden förtar ljudet af hans steg. Så inne är han i den bild, han uppgjort för sig, att han blir stående helt förvånad, då han vändt om bersåns hörn och stannar framför dess öppning.

En rik frukostservis betäcker bersåns massiva bord. Vid dess ena sida sitter en kvinna tillbakalutad i en trädgårdsstol. Hennes med violett sammet rikt blandade dräkt är dyrbar och smakfull samt stämmer väl med hennes ytterst förnäma utseende. Denna förnämhet ligger ej i ett uttryck af medveten öfverlägsenhet, men i något ädelt och förfinadt, som rikt tonar fram i hela hennes uppenbarelse, hvilken är schön trots det sjukliga utseendet, och fastän hon tydligen väl skridit in i medelåldern. Hon ser forskande och förvånad

upp på Erik, hvilkens undrande blick med en egendomlig uttrycksfullhet är fäst vid henne. Med förvirring och under en djupt plågsam känsla tänker han hastigt: »det är min fars hustru!» Han hade trädt in genom grinden i känslan af att ega ett rättskraf. Nu har han icke längre kvar en gnista af denna känsla. Han står så förödmjukad inför denna kvinna, hans fars lagvigda hustru, så skön och förnäm, så oändligt öfverlägsen hans fattiga, obildade, förförda mor.

I detsamma väcks han upp ur sina plågsamma tankar af en ungdomlig röst, som med ett skarpt tonfall ropar till:

— Hvad vill du, hvem söker du?

Erik, som samlat hela sin uppmärksamhet på damen, blickar hastigt och förskräckt åt sidan och upptäcker först nu en gosse, mindre och spädare byggd än han själf och på sätt och vis af ett yngre utseende, men med ett ganska mognadt ansigtsuttryck. I hast liknar han modern, men är icke så blond som hon och eger intet af det mjuka behag, som röjer sig hos henne. Han ser mycket förnäm ut som hon, men kall och högdragen. Den korta jackan framhåller fördelaktigt hans harmoniska växt, den blå sidenmössan med gymnasist-

märket kläder väl hans fint formade hufvud. Han håller en diger bok i handen och är tydligen missnöjd öfver att bli afbruten i sin läsning, till på köpet af en dum, gapande bondpojke, den enda uppfattning han har af Erik.

Denne erfar en sådan blyghet, som kan intaga en af de underordnade i samhället, hvilken, saknande all yttre glans, tycker sig på ett störande sätt ha kommit i vägen för personer med rangens alla företräden, när de å sin sida missnöjdt rynka sina ögonbryn. Han skulle ha vändt om och sprungit sin väg, om han icke förlamats af sin förvirring, erfarit en ifver att förklara, att han icke är någon tiggare, och känt sig förbunden att söka uppfylla sin mors sista önskan. Han har tagit af mössan, blifvit karmosinröd i ansiktet och står med nedslagen blick.

Men det är blott ett par ögonbryn, som rynkas. Med en dämpad, men likväl klangfull röst yttrar nästan omedelbart fru Ralfsson.

— Så, så, Frans, inte så skarp och häftig; du gör den stackars gossen ledsen. — Och med ett tonfall af ljuf mildhet ställer hon orden till Erik:

— Hvad vill du, min vän, hvem söker du?

Erik erfar en liflig tacksamhet mot denna kvinna, och på samma gång känner han under ökad plåga hennes öfverlägsenhet.

— Jag söker kanslirådet Ralfsson, Lejongatan 10 — han läser adressen på brevet. — Det är ett bref till honom.

— Ett tiggarbref, förstås! — infaller gossen vid hennes sida försmädligt. — Pappa ger aldrig åt okända.

— Frans! — manar modern åter halfhögt.

— Det är inte något tiggarbref — säger Erik halft harmsen, halft förlägen.

Damen har rest sig i upprätt ställning i stolen och ser med sina stora, mörka ögon mera uppmärksamt på Erik, som om hon sökte något i hans drag och som om en aning tän- des hos henne.

— Där borta kommer kanslirådet. Gå emot honom, min vän.

Erik kastar en tacksam blick på henne och går i den anvisade riktningen. Borta i trädgården står en man med ryggen vänd mot Erik och lutande sig öfver en rabatt med tulpaner i rika, skiftande färger. Hans väl vårdade dräkt sitter stramt som på en militär, och på det rika, grå håret bär han en mörk-

grön rökmössa af sammet. När Erik kommer fram till honom, reser han sig och vänder ansiktet med sina stora, men mycket välformade drag, sina glänsande blå ögon och sitt leende mot Erik, som erfar en plötslig bäfvan. Det förefaller honom, som om dessa ögon vore af metall och dragen med sitt leende huggna i sten. Han känner sig så främmande inför denne man, som om de vore från olika planeter. Det leende, som åsynen af och doften från den skimrande rabatten framkallat på herr Ralfssons läppar, hvilka för öfrigt karakteriseras af ett fint, epikureiskt drag, hvilat kvar, medan ögonbrynen rynkas, då den stålblå blicken träffar den dammiga, till utseendet tölpaktiga bondpojken med knytet i handen, hvilken så föga passar in i den vackra morgontafeln, där herr Ralfsson känner sig som hufvudfigur.

— Hvad vill det här säga, hur har du kommit in?

Han talar i en mildare ton än sonen, men med bred, patriarkalisk högförnämhet. I det samma träffar hans blick öfver buskarne den vidöppna inkörsporten, och han ropar åt en dräng, som just går öfver gården mot den.

— Hör nu, Lundgren, hvad är det för slarf nu igen med att låta porten stå vid-

öppen här, så att hvem som hälst går in och man inte är i fred i sin egen trädgård?

Drängen springer fram till staketet och står med mössan i hand.

Han hade blott öppnat porten för att draga in skottkärran och lät den stå öppen endast under den korta stunden, då han stälde den på sin plats.

Ett kaos af känslor mellan harm, förödmjukelse och rädsla fyllde Erik, och handen, som höll brefvet, darrade:

— Vänta nu att stänga, tills den här gossen gått — sade husbonden. — Hvad vill du? — fortsatte han, vänd till Erik.

O, hälst hade denne sprungit långt bort från detta hus, men samma känslor som nyss bundo honom nu: önskan att bemanna sig och uppfylla den döda moderns uppdrag, — ty för sin egen del hade han nu ingen åstundan kvar, — samt en själfkänsla, som dref honom till att förklara sig.

— Jag har ett bref — stammade han och framräckte detta.

— Ett bref! — Kanslirådets blick föll på det nedsudlade papperet, som hans hvita hand drog sig för att mottaga. — Kära vän, jag läser af princip aldrig tiggarbref, Se här skall du få en slant, om du bara ger dig i väg snart.

Men den bruna arbetshanden sträcktes ej fram mot slanten. Harmen tar öfverhanden hos den unga, blyga gossen. Han får ett lifligt begär att skaffa denna man ett obehag.

— Det är inte något tiggarbref; det är från min mor— säger han i denna något dolska ton, hvarmed den redbare, men räddhågade kan uttrycka sig, då han söker vara modig.

Rynkan i kanslirådets panna blir djupare, och han ser med större uppmärksamhet på gossen, ur hvars stora, gråbruna ögon en förebrående blick träffar honom. En blick, van att forska i människoanleten, skulle kanske ha upptäckt en skiftad färg i kanslirådets drag.

I det samma märka både han och Erik, att fru Ralfsson långsamt närmar sig dem, stödd på sonens arm. Otålig och liksom utom sig ropar kanslirådet till.

— Se så, du hör, jag inte vill läsa ditt smutsiga bref. Tag din slant och gå.

Erik bleknar, så att det synes. Han skulle vilja höja handen och slå den midt i detta stenansikte; han skulle vilja skrika högt: »min mors blod ropar till dig!»

Men en underström af känsla afhåller honom därifrån. En liflig blandning af en grundlös fruktan och blygsel inför den hårde man-

nen framför honom och hänsyn för den vackra, milda kvinnan, som nu är helt nära för att komma till hans hjälp, hvarur framgår en enda, klart känd, oemotståndlig impuls: »bort härifrån!» Han vänder sig om och springer, som om han vore förföljd, öfver gräsmattor och rabatter för att inte möta fru Ralfson, ut genom grinden, öfver gården, där drängen med utropet: »ett sån't få!» är efter honom och i sista stund lyckas ge honom en puff ut på gatan, innan han slår igen porten efter honom. Han springer åter gata upp och gata ned en stund, tills han utmattad sjunker ned på trappan till ett främmande hus och brister i snyftningar, ännu mer nedsolkande sitt enda arf, moderns alltför sent skrifna bref.

— Lundgren — ropar kanslirådet i godlynt ton, ehuru han pekar på djupa gropar i sina blomsterrabatter — kom in och gör i ordning det här; pojken, stackare, var litet tokig.

Strömolnet, som ett ögonblick förmörkat hans angenäma morgonstund, är öfver. En sådan dum inbillning han haft ett ögonblick!

— Frans, — ropar modern med en oemotsägligt befällande röst — spring genast och hemta den där gossen, jag vill tala vid honom. Spring genast, hör du, och för honom hit.

Sonen har af fadern fått befallning att alltid uppfylla sin mors önsknigar och är af sig själf böjd för en ridderlig uppmärksamhet mot henne — han springer.

Med den clairvoyance, personer, som äro nära sin död, kunna ega, vänder sig fru Ralfsson till sin man.

— Bernhard, säger hon i en allvarlig ton, om han är din son och kommer tillbaka, så stöt inte bort honom.

— Min son! Kära barn, du yrar! Är jag en sedeslös människa?

Nej, det kan hon inte förebrå honom. Han är en verklig gentleman, som på det mönster-gillaste sätt uppfört sig mot sin hustru. Men ändå! Hvar får hon detta från?

— Han var ett ögonblick så lik dig — mumlar hon.

— Lik mig! — han skrattar till på en gång dämpadt och hårdt. Lik honom! Han blir allvarlig igen och bjuder henne armen med den min en man har, då han gillar sig själf för sin ridderlighet mot en oförständig kvinna.

Molnet öfver hans morgontafla ville dock ej skingras. Frans kom tillbaka och sade, att han ej kunnat träffa gossen. Frukosten åts under tystnad, och fru Ralfsson smakade knapt en bit.

Då den nu var öfver, bad hon sin man föra henne upp i våningen. Han gjorde det med öm varsamhet, medan Frans tagit igen sin afbrutna läsning,

— Jag är så trött, jag skall hvila mig litet — och fru Ralfsson sjunker ned på en soffa.

Hennes man breder en schal öfver henne.

— Är din sjukliga fantasi borta nu? — frågar han småleende.

— Ja, förlåt mig, min vän, du är van vid mina besynnerliga infall.

Han kysser henne på pannan och går till sitt arbetsrum.

Och allt blir tyst kring den ensamma kvinnan, hvars finaste själsrörelser den mönstergille mannen aldrig förstått, och hvars begåfvade, flitige son hon trots hans tadelfrihet funnit ega samma besynnerliga brist på inre mjukhet.

Ett ögonblick sväfvar åter bilden af den främmande gossen för henne, med den underliga likhet, som blott blodsfrändskap kan framkalla mellan helt olika personer, och som han i ett ögonblick egde med hennes man.

— *Om* han varit det, skulle jag ha velat upptaga honom här — tänkte hon.

KAPITLET VI.

Det var tidigt på eftermiddagen. Erik stod på landsvägen. Bakom honom låg ett grönt fält med kullar och kors. Där hade han nyss sett en kista sänkas ned. Nu stod han och tvekade om, hvilken väg han skulle taga. En landtkvinna körde förbi honom med sin mjölkkärra. Likt de flesta kvinnor fick hon ett blidt uttryck, då hennes blickar föllo på hans ansikte, som nu särskildt genom sitt lidande uttryck var egnadt att väcka deltagande.

— Vill han åka? — frågade hon vänligt och höll inne hästen.

— Ja, tack! — Erik var trött och tyckte, att det kunde göra det samma, hvart det bar.

Kvinnan talade och han svarade, men han glömde i följande stund, hvad de talat om.

Inte höll han heller reda på, hvart de foro, förrän de voro inne i staden, dit kvinnan hade ett ärende. — Ja, nu skall jag in här — sade hon och steg af vid en butik. Erik steg också af och tackade för skjutsen.

Medan han nu vandrade framåt en stund, funderade han på, hvad han skulle taga sig till. Bäst vore ju att söka sig tillbaka till »mor». Prästen i församlingen, lärararinnan och mor skulle visa honom deltagande och hjälpa honom till något arbete. I förbigående kom han att kasta ögonen på en gård; där stod en lår på kant, och han gick in och satte sig på denna och lade ifrån sig knytet för att räkna sina pengar. Det var inte nog att räcka till en järnvägsbiljett, om han inte skulle komma hem utan ett öre. Att komma hem till mor igen utan arbete och utan ett öre på fickan, det var nog inte så roligt. Hennes egna barn hade inte legat henne till last, sedan de en gång blifvit fullvuxna. Han tänkte också på folket därhemma, som alltid gjorde narr af honom. Så gärna som han gick dit hem, kunde han gå hvart som hälst åt landsbygden och söka arbete. Han hade ju prästbetyg och något pengar. Han skulle ge sig ut genom första tull och sofva öfver natten i första lada. För

öfrigt bekymrade han sig icke mycket om sin framtid.

Solen låg rödglänsande öfver en räcka fönster, som vette åt gården, där han befann sig. Innanför detta rörde sig ett föremål i jämn, rytmisk takt fram och åter, och det blef en hvila för honom att med blicken följa denna rörelse, som fäste hans uppmärksamhet utan att väcka några tankar hos honom. Småningom fann han, att föremålet var en hyffel, som fördes fram och åter af en senig hand. Slutligen fäste han sig äfven vid hufvudet, som lutade sig öfver den. Han såg ett ljust, kort, upprättstående hår och profilen af ett blondt, skägglöst, kantigt ansikte, som gaf intryck af allvar, lugn och redbarhet. Det föreföll Erik, som hade den unga gesällen intet att skaffa med allt buller och bekymmer i den stora staden, som omgaf hans verkstad. Han greps hastigt af en lust att gå in, kasta knyte och mössa i ett hörn, ställa sig bredvid gesällen, fatta en hyffel och låta den gå fram och åter öfver det hvita brädet. Det föreföll honom, som skulle han, då han läst verkstadsdörren om sig, också uteslutit allt, som vållat eller kunde vålla honom sorg och oro. I det tillstånd af utmattning, hvori han befann sig, slumrade

äfvén hans känsliga blyghet, och utan tvekan reste han sig och gick mot verkstadsdörren. Denna flög i detsamma upp, och en rödhårig, skelögd pojke kom utfarande på hufvudet, pådrifven bakifrån af en hand och en fot, samt aflägsnade sig svärjande och gråtande, ackompanjerad af sina trätofflors klappande mot stenarne.

Sedan Erik sett honom försvinna genom porten, närmade han sig åter verkstadsdörren, öppnade den och steg innanför tröskeln. Några gesäller stodo lutade öfver sitt arbete och kastade blott en flyktig blick på den inträdande för att öfvertyga sig om, att den nyss utkastade ej haft den djärfheten att komma tillbaka. Golf, väggar och tak voro belamrade med verktyg, ofullbordade arbeten och träplankor, hvilkas doft angenämt fylde Eriks näsborrar liksom hyflarnes gnissel behagligt retade hans hörselorgan.

— Hallå, hvad vill du?

Detta anrop kom från en fjärde snickare, som stod midt på golfvet med händerna i sidorna och något utspärrade ben. Erik antog, att det var den som kastat ut lärpojken och att det var verkstadsägaren. Hans dräkt var mera välhållen, än de andras; hans rundlagda

ansikte med sitt öppna, energiska uttryck och den kloka, skarpa blicken hade en viss myndig min. Hvilken annan dag som helst skulle Erik knappt stammande vågat svara något, men nu stod han liksom åskådare utom sig själf, halft nyfiken på, halft likgiltig för hvad som skulle hända.

— Jag tänkte fråga, om det fanns något arbete åt mig?

— Arbete? Hvad för slags arbete?

— Snickeriarbete.

— Snickeriarbete? Kan du något då?

— Nej.

— Du tänkte bli lärgosse, kanske?

— Ja.

— Jaså. Du tycks ha gått och väntat, tills den andra blef utsparkad. Du känner honom kanske, hva?

— Nej, inte alls. Jag är från landet?

— Hur kom du hit då?

— Jag satt här inne på en lår och hvilade mig.

— Och så såg du den andra komma utdandandes, och så tänkte du passa på, som om det vore att ta på hyll'n.

— Jag var på väg hitin, då han gick ut.

— Jaså, du har kanske själf blifvit utsparkad på landet? Sägg du?

— Nej, jag skulle hit till min mor. Men hon . . . dog. just som jag kom; och så blef jag ensam.

— Nå, din far då?

— Jag har ingen far.

— Du har ingen far! Än om du ljuger, som de flesta pojkslynglar göra?

Erik tvekar om svaret. Är det en lögn, att han inte har någon far? Nej — det är sant. Han har aldrig haft någon, har ingen och vill ingen ha.

— Jag ljuger inte. Jag har aldrig vetat af någon far — säger han allvarligt.

— Nå, hvem är din målsman, hvem svarar för dig, du?

— Jag vet inte. Ingen, tror jag. Kanske Barnhuset?

— Så-å!

Verkstadsägaren ser nu på betyget, som Erik räcker fram, och fixerar däremellan gossen. Det är något så underligt och stilla med honom, så olikt alla gossar, han hittills sett. Så rakt på sak och ändå så blidt. Så enkelt, sorgset och lugnt. Ju mer han ser på honom, desto mer tycker han om honom.

— Ja — utbrister han plötsligt — alltid kan jag försöka med dig, under en vecka t. ex. Har du något fanstyg för dig, så har du nyss sett, hvilket afsked du får. Du äter uppe i köket hos mig, och någon vrå få vi väl att lägga dig i. I natt ligger du på bänken här i verkstaden. Vill du ligga mjukt, kan du bädda med sågspån. Så har mer än en duktig sniekare börjat. Knytet kan du ta till hufvudgård. Herrarna här få visitera dig, innan de gå, att du inte har tändstickor på dig. Då skall hin ta dig. Kom nu med mig upp i köket, skall du få litet mat.

En stund därefter var han ensam och inlåst i verkstaden. Han var ej längre hemlös, han hade tak öfver hufvudet och en plats. Han skulle nog bli man för att få behålla den. Allt material, som omgaf honom, syntes honom som vänliga väsen, med hvilka han kände sig hemmastadd. Verkstadsägaren föreföll honom vara en man, som han kunde trygga sig till.

Ännu föll en blek dager in genom fönstret. Han gick fram till en af bänkarne, satte fast en brädlapp och började hyfla. Det gick ju präktigt. Spånorna droppade som hvita blommor till hans fötter. Han stod där halfvaken

och såg i syne, hur träet fick färg och vexlande former under hans hand.

Därefter förde han hop en del af golfvets spånor i en hög, kastade sig ned däri och somnade djupt utan drömmar, medan hvilan och den trygga känslan af att ha fått tak öfver hufvudet slätade ut fårorna i hans unga, tärda ansikte.

KAPITLET VII.

Två snickargesäller lämna en morgon sin bostad för att gå till arbetet. Denna bostad är ett rum med torftig utstyrel, hvars hufvuddel utgöres af fyra ständigt bäddade sängar. Den ene af gesällerna är en medelålders man, hvars breda, ärliga, af ett yfvigt skägg omgifna ansikte präglas af lugn och värdighet liksom hans breda, något framåtlutande gestalt. Hans följeslagare är ung, smal och gänglig med stora händer och fötter. Linierna ega för öfrigt en viss harmoni och finhet i daningen; de stora, grå ögonen ha ett vekt, drömmande uttryck; draget kring munnen talar om slutenhet och en energi utan våldsamhet.

Torget ligger i deras väg, och när de gå däröfver, anropas den yngre af en blomsterflicka,

vid hvars stånd han stannar, medan kamraten går vidare. Då Erik — ty det var han — åter upphinner denne, bär han i handen en bukett af gula och hvita narcisser, lackvioler och fina, dallrande blad. Den äldre småler, pekar med tummen på blommorna och säger:

— Jag har vant mig vid att tycka om'et.

— Ja, hvarför skulle man inte det? — Eriks fråga åtföljes äfven af ett småleende. — Blommor ä' väl inte skapta bara för kvinnor och rikt folk.

— Ja men si, det föreföll mig allt bra barnsligt åf dig, Erik, att dra dem med till verksta'n.

— Men du hånade mig ändå aldrig för'et, Holm.

— Nej, för jag tycker, hvar människa kan få ha sin smak för sig; och så var det något karlaktigt hos dig, att du gjorde just som du tyckte, trots allt hvad dom bråkade och spektaklade och låtsades stjälpå omkull burken. Och hur det nu var, så fick du ha dem i fred till sist.

— Ja, jag tycker om blommor, å det kunde ju inte falla mig in å ställa dem därhem... däruppe menar jag.

— Nej, visst!

De gå tysta en stund.

— Nog för man kanske kunde ha litet treffligare, förstås — vidtog Holm. — Om till exempel du och jag hyrde ett rum ensamma. Och om Kalle, det fä't, inte kastade kläder, tomma ölbuteljer, papper, cigarrstumpar och allt fanstyg kring hela rummet.

— Ja. Men om vi skulle köra bort'en . . .

— Gick det alldeles utför med det samma me'n ja. Och hvad Hällström anbelangar, så är det en hygglig gosse, som trifs me' oss. Och för resten så har jag inte just så god råd.

Erik kastar en något förvånad sidoblick på Holm.

— Ja, ni tycker nog ofta, att jag är snål. Men oss emellan sagdt, fast de' inte angår någon ann', så får jag allt skicka hem till de mina, så mycket jag kan.

Ett vackert leende upplyser Eriks ansikte, och han lägger för ett ögonblick sin hand på kamratens axel. Vore han ej familjelös, skulle han nog äfven sända hem af sin aflöning. Men till och med mor därhemma på landet är död nu. Verkstaden, som de inträda uti, och där han i en fast ställning på väggen bredvid sin plats sätter sina blommor, är hans egentliga hem, och de liksom han i blå lärfts-

blusar klädda männen, som inkomma, en efter en, samt hälsa god morgon och fatta sina verktyg, äro hans närmaste.

Inom detta område eger han fast fot, och här känner han dagligen vingar växa på sin förmåga och yrkesskicklighet.

Principalen, herr West, inträder. Det finns i hans yttre ej något kvar af handtverkaren. Han har godt hull och är prydlig i sin klädsel. En stenprydd ring gnistrar på en af hans hvita händer. Glasögonen ha vikit för en pince-nez. Det hurtiga och energiska fins dock kvar som karaktärsuttryck. Sin fäderneärfda lilla gård, där hans far skött yrket på gammaldags manér, spekulerar han på att inom en ej för aflägsen framtid få sälja fördelaktigt och på en ny tomt anlägga en verkstad efter vidgade planer. Under tiden har han gjort tillbyggnader till den gamla lokalen och äfven åt sig inredt ett kontor, där han administrerar sin affär.

— Det är väl rätt mycket kvar på den här möbeln? — säger han och stannar, sedan han gjort en rond kring arbetslaget, hos Holm, hans skickligaste träsnidare.

— Åh ja, nog är det så.

— De ha telefonerat och frågat, om de utom salongsmöbeln kunde få ett dussin matsalsstolar. Men de ska' vara prydligt skurna, och så ska' de levereras vid samma tid som det andra; annars vända de sig åt annat håll.

Holm stryker betänksamt sitt skägg.

— Kunde icke fabrikörn leverera, men ta det från annat håll?

— Nej tack, jag står inte för andras arbete. Kunde vi bara få tag i en träsnidare för tillfället, som vore jämngod med Holm.

— Vi ha nog en själfva. Det vore lättare att få en i hans ställe.

— Hva? Hvem är det?

— Erik, därborta!

— Han — det är inte möjligt!

— Jo, si han har stått med mej på fristunder och lärt sig skära, å vet fabrikörn, han ä lika styf som jag, och ritar bättre. Jag har allt de här dagarne varit betänkt på att be fabrikörn, att han fick kasta sig in på snideriet med ens.

— Ja, det tror jag det. — West närmar sig Erik med en ljus uppsyn. — Det kallar jag en nitisk arbetare — han klappar Erik på axeln. — Håll ut så, kära Andersson. Nu slutar ni det här och hjälper Holm. Och så rycker ni na-

turligtvis upp i högre lönegrad. — Vänd till Holm fortfar han: — Jag kan alltså telefonera och antaga beställningen?

— Ja, det kan fabrikörn. Eller hur, Erik?

— Ja, naturligtvis. Det skall bli färdigt.

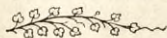
— Godt, då skall jag skicka in modell till stolarne. Det är bäst Andersson tar dem på sin lott.

Ökad aflöning! Det råder en stund en viss förstämndhet kring Erik, och en del blickar falla snedt mot hans hörn. Han har åter tagit ett stort steg om kamraterna. Ett och annat ord faller om gunstlingsskap. Men Erik tycks icke höra det eller se de hvassa blickarne. Och efter några timmar är misstämningen öfver. Han står där så blid, tyst och ihärdig som alltid, utan en skiftning af förhåfvelse i sitt väsen. De känna på sig, att han ej äflas med dem vare sig om pengar eller ära, men att han går framom dem på grund af en arbetskraft och en förmåga, som de ej äga. Han är alltid samma blygsamme, hygglige pojke, som vill dem alla väl, och hans kassa står dem öppen, då de behöfva anlita den.

Tonen faller in i den vanliga. Man skämtar, skrattar, pratar och svär kring honom vid hyflars gnissel och sågars raspningar. Hvar

och en har sina förnämsta intressen därutanför, som de sysselsätta tankar och tungor med.

Hällström, den arbetare, som Erik såg genom fönstret den första gången han kom dit, och som föreföll honom intet bekymmer äga, har en tidning, »Arbetarens röst», framför sig. Han tänker på brödtullar, arbetslöshet, utsvältningssystem och strejker. Då och då meddelar han Erik, som står honom närmast, sina funderingar. Erik nickar med en allvarlig blick och ett välvilligt småleende; men han lyssnar i dag blott med halft öra. Till honom når blott ett sus af bruset därutanför i världen. Han är fördjupad i sitt nya arbete, teckningens harmoniska former äro öfverflyttade på träet, och han griper sig an med utmejslingen

KAPITLET VIII.

Holm och Erik ha stått och arbetat hela söndagsförmiddagen, hvarefter de gått att äta middag på det tarfliga matställe Holm af billighetsskäl besöker, och ha därefter begifvit sig hem för att hvila. Redan i trappan möter dem ljudet af karlröster, som tycks komma från deras dörr.

— Seså för böfveln — brummar Holm — nu skall du se, att Kalle ställt till spelparti på rummet.

— Ja, det är inte så otroligt. Han viggade i går af mig till en björn, som han var alldeles olycklig för, efter hvad han påstod. Nu får jag väl betala björnen om några dagar.

Det röjer sig alltid i Eriks min en blandning af välvilja och ironi, då han talar om Kalle.

De inträda emellertid. En del mer eller mindre skäggiga anleten, lutande öfver ett spelbord, dyker fram i de af spritångor kryddade tobaksmolnen. Kalles hufvud synes blondt och lockigt bland de andras, med en hög färg på de runda kinderna. Det är från detta kerubhufvud som de flesta svordomarne utgå; det är hans runda hand, som slår i bordet, så att glas och slantar hoppa; det är till hans runda mun drycken oftast föres.

— Tjenis, gubbar — ropar han till de inträdande. — Det var bra du kom, Jerker, langa hit me' en krischa, ä' du snäll, så får du igen den med ränta, för jag känner på mej, att jag kommer att klå pojkarna i dag.

— Tack för anbudet — svarar Erik — men jag föredrar att ha mina pengar oförräntade. Jag har för resten inga att afstå.

— Jössus, ä' du me' pank, gosse! Kom och ta dig en styrketår då! I dag är det Kalle som bjuder. Fan anamma, tar du kungen me' hackor, Pettersson, de' ä' majestätsbrott. Men här ska' du se på Bäckströms nia, så god som en kung; den strök du flagg för. Skål, Holm, se glad ut, du människobarn!

Holm vankar förargad fram och åter. Att sofva är icke att tänka på. Så slår han sig

ned vid spelbordet; ty ett parti kort tycker han på det hela ej illa om. Erik däremot kastar sig på sin säng med en bok i handen. Han har tagit den på måfå från bokhyllan öfver sängen, där han mest som det fallit sig samlat ett litet bibliotek. Några romaner, ett par historiska läseböcker, ett arbete om konst-tilar, ett par uppsatser i samhällsfrågor, dem Hällström skaffat honom, samt en del diktsamlingar. Det är bland de senare han instinktlikt gjort sitt val i känslan af att behöfva en motvigt mot rummets grå ton, mot sträfva röster och råa eller hvardagliga uttryck; mot hela veckans ansträngande verkstadsarbete.

»Men när morgonen randas, på jägaretåg
Skall du följa mig ut öfver daggiga berg,
Du skall gunga med mig öfver morgnande våg,
Där han hvälfver i gryningens rosiga färg.
Genom skogarnes skymning vi ställa vår gång,
Genom susande lund, genom hvinande mo,
Där vid granarnes djupa och mystiska sång
Det förgängliga gripes af evighetsro.»

Som ett aflägsset vattenfall hör han bruset af manliga stämmor. Versens musik klingar för hans öra; idylliska bilder draga vexlande förbi hans syn; djupa tankar fylla hans själ; han vänder blad efter blad. Men rösterna bli

för högljudda, och Kalle kälter på Erik, att han skall komma med och spela. Denne ser på klockan, stiger upp och börjar kläda om sig.

— Skall du gå på bal? — ropar Kalle.

— Nej.

— Nå på andra festligheter, då? Ser ni, gossar, han tar på sej sin allra bästa söndags-eftermiddagsgåbortsrock. Anamma, har han inte en flamma! Det där var vers det. Och ser ni, så han rodnar.

— Jag skall gå på teatern — svarar Erik kort.

— På teatern, jo, han är allt herrn, den där!

— Du tycker förstås han borde vara hemma och vigma åt dej i stället — säger Holm ironiskt.

— Ja visst; man ska' använda sina pengar med smak. Om vi skulle sala hybika å gå med på teatern, hva'?

Några äro för, andra emot förslaget. Medan de fundera på saken, går Erik ut. Han har ej lust för ett bullrande kamratsällskap denna kväll.

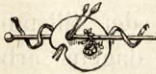
Det är längesedan Erik lärt att hitta till operan. Dekorationerna, de lysande drägterna, musiken, den romantiska handlingen bilda ett helt, hvars skönhetsintryck han känner ett be-

hof af att fylla sina sinnen med. Det finns dessutom något mer, som drager honom dit. Operans primadonna är verkligen en »flamma», som Kalle ovetande syftat på, då Erik rodnat till. Det är en dyrkan på långt håll, som intet begär eller hoppas. Afståndet mellan henne, sångerskan nere på scenen, och honom, den okände, tarflige arbetaren däruppe på fjärde radens andra bänk, vållar honom ingen sorg. Från ridåns första uppgång till dess sista fall tänker han ej ett ögonblick på sig själf, men är icke desto mindre lycklig i sitt hela uppgående i allt, som från scenen lockar hans hörsel och syn. Han förlorar ej en ton af sångerskans uttrycksfulla sång; han hänger med blicken fast vid hennes skiftande minspel och njuter af gestaltens fina daning. Han sluter ögonen under mellanakterna och går i minnet igenom, hvad han nyss hört och skådat. Han vaknar ej upp ur sin drömvärld, förrän ridån faller och han måste gå. Om natten kommer allt detta åter i hans drömmar; för några dagar följer honom hennes bild under arbetet, tills detta åter helt tar hans tankar och syn i anspråk.

Detta blodlösa svärmeri utan någon passion i sig är ganska flyktigt. Den ena primadonnan

viker för den andra. Ibland ådrar sig någon ung skönhet på de rikas platser hans uppmärksamhet och skjuter för aftonen primadonnan åt sidan. Han betraktar då under mellanakterna detta nya ideal så oafvändt, som man endast kan tillåta sig att göra det från en obemärkt plats.

Hans vaknande erotiska böjelse sammanmälter med hans skönhetsträngtan, och han när hos sig en på en gång frälsande och ödesdiger håg att hos kvinnan vilja möta plastiska rörelser, förnäma linier, en mjuk stämning och ett graciöst uppträdande.

KAPITLET IX.

En tid af öfveransträngning inträder plötsligt för Erik. Arbetet väcker leda hos honom i stället för glädje. Han söker förströelser utom det. Hällström för honom med på föreläsningar för arbetare, hvilket han förr ej gett sig tid med. Men de hållas sent om kvällarne, och i det tillstånd af utmattning, hvari han efter dagens arbete befinner sig, trötta de mer än uppbygga honom. Om söndagsförmiddagarne får Hällström honom äfven med på fackföreningssammankomster och arbetareföreningsmöten. Erik intresserar sig visserligen för brödfrågans lösning, men det ligger något tröstlöst i den, som han äfven finner tröttande. Han tycker man kommer icke lång väg med alla dessa tal, som hållas i lokaler, där en bjärt dager obarmhärtigt belyser

smutsiga golf, nötta, klumpiga bänkar och kala väggar; de bästa yttrandena äro torra, fyllda med siffror och beröfvade värtalighetens flygt; de sämre äro svamliga af bombastiska uttryck, och en hel del smakar af vigtighetsmakeri, tydligen utan annat syfte än talarens egen ära. De sämsta få oftast applåd. Hällström själf är en duktig, redbar, välmenande natur, men torr. Den ölservering, som idkas i ett sidorum, är ej egnad att höja Eriks stämning, med sina fula halfbuteljer och nedsölade glas. Det förekom honom, som ginge dessa män i en trampkvarn, hvilken gick tom och med ett ihåligt ljud gnisslade: bröd! ett uttryck, som dock innebar så oändligt mycket annat, hvilket förekom honom så hopplöst omöjligt att vinna under rådande förhållanden.

Slutligen blef han allt slöare och låg under sina fristunder mest uppe på rummet och läste lättsmält gods. Ibland deltog han i kortspelet och föraktade ej alldeles glaset.

Kalles sällskap fick en viss lockelse för honom. Det fanns något i dennes ständiga jäktande efter feststämningar, som roade honom att följa, om ock som overksam åskådare. Han fann ett nöje i att bjuda Kalle in på kaféer och se dennes glada lynne, då

solen bröt in och kastade reflexer i glasen och lyste upp kaféfflickornas anleten. När Kalle med förtjusning såg en skönhet i dessa oftast fula flickor, som burrat upp sitt hår och snört in sig, roade Erik sig med att framkalla kamratens förvåning och misstämning med att påpeka, hur den ena skelade och vaggade som en anka, den andra hade för bred haka och för lång, spetsig näsa o. s. v.

Eriks utseende började äfven förlora något af det förfinade, som det förr egt trots hans brist på hållning.

Holm blef bekymrad för Erik, och en dag, då de följdes åt hem, gaf han uttryck däråt.

— Du har kommit ut i världen ung och oerfaren, Erik, men du har ändå alltid varit stadgad. Hur kommer det då till, att du just nu, då du kommit bra öfver de farligaste åren, börjar umgås med Kalle så ifrigt.

— Han är väl menniska han med.

— Ja visst, men en slarfvig människa med dåliga vanor. Jag misstänker, att det slags kvinnor till exempel, som han sällskapar med, inte äro lämpliga för dig att vara samman med.

— Åh, hvad det beträffar, Holm, så var inte rädd.

Då de gått ett stycke till, berättade Erik för Holm sitt äfventyr som ung med den fallna flickan.

— Se'n har jag många gånger tänkt på det där uttrycket, som jag då inte förstod: »De vilja mörda dig och ta dina pengar».

— Stackars barn, det var synd på flicka — sade Holm. — Den stunden skall en gång lända henne en smula till nytta på domedagen.

— Ja — sade Erik — om jag någonsin träffar henne mer, är det för sent. Då är hon nog helt utför och skulle kanske inte kunna göra något sådant igen.

— Hvem vet — återtog Holm. — Om man till exempel föreställde sig, att hon hade den där dagen alldeles klart i minnet för sig och äfven hade klart för sig, att du ännu var en oskyldig själ, men på väg att komma i dåligt sällskap, så kanske hon vid minnet af hvad hon den morgonen var för dig varnade dig som då.

Erik log sitt ljusa, vänliga löje, räckte Holm handen och sade:

— Hon skulle inte behöfva det, Holm.

Men det kändes godt för honom att ha en kamrat, hvilken likt Holm var som en äldre bror för honom. Och när han kom upp

på rummet med Holm, erfor han en ton af hem däruppe.

— Ska' vi ge oss ut i skogen i morgon bittida, Erik, om det är vackert väder?

— Ja, gärna.

Nästa dag är en söndag, och medan Kalle ännu snarkar, efter den muntra afton hans aflöningsdag som vanligt beredt honom, under det Hällström redan är ute i sina embetsärenden, vandra Holm och Erik ut genom en af tullarne. Holm medför den fiol, som brukar hänga öfver hans säng, och som han ärfvt efter sin hembygds byspelman, hvilken äfven lärt honom leka bondlåtar på den. Det är den första verkliga sommardag på året. De vandra vägen fram mellan åker och äng, skog och sjö. Vattnet glittrar, fåglarna slå, grodorna kväka i kärren, boskapen råmar af förnöjelse, och björkarna hänga sina fina, ljusgröna slöjor öfver vägen. De lämna slutligen denna och begifva sig långt in mellan granarna. Erik drar långa, djupa andetag, som kände han nytt lif genomströmma sig.

Holm sätter sig på en mossig sten och börjar leka på fiolen. Erik kastar sig ned i mossbädden och ser upp mot de hvita molnen, som segla öfver den blå skyn. Han bryr sig

ej om att som annars ligga framstupa i gräset och i sin annotationsbok stilisera mönster efter blommor och blad. Vid Holms spel påminner han sig midsommar och slätterdanserna, då han som barn stod blyg och tyst i ett hörn och såg bondfolket svänga om. Hejsan, vore han nu med, skulle han nog ta en flicka om lifvet och följa efter. Han påminner sig en af sina barndomslekar och går ned till stranden, där han skär sig en flöjt. Handen är nu så mycket skickligare. Instrumentet blir långt med många hål. Holm har nu lagt sig i gräset, och det är Erik som består musiken. Från hans flöjt komma så lustiga drillar och löpningar, att Holm höjer sitt skäggiga, Panlika hufvud och utbrister: — Det var mig en bad-dare, hvad du är styf, Erik, du kan då allt. Det ä' allt betydligt mer lif i dig, än hvad folk tror.

Erik söker emellertid snart fram en ny, stillsam melodi, en af de enklare arierna, som någon af hans primadonnor sjungit, och därvid stå dessa oåtkomliga gestalter för hans minne. Holm tar sin fiol och svarar med en polska. Erik faller in. Därvid påminner han sig åter landsbygdens friska, grofbygda barn. Båda bilderna sammansmälta. En längtan efter jordisk kärlek väckes hos honom.

Med denna dag af lif i naturen är hans hvilotid slut, och de återvändande krafterna skola behöfvas för arbetet, som åter helt skall eröfra honom och för en längre tid jaga på flykten alla tankar på kvinnor.

KAPITLET X.

På Wests kontor infann sig morgonen därpå en liten mager man i grå, icke alldeles fläckfri kavajkostym, hög hatt och handskar samt en cigarr, som han släckte strax efter inträdet genom att lägga den i ett metallfodral. Den enda färg, hans vissnade ansikte bar, var en rodnad på nästippen; hans blick var matt och stirrande, men lyste ibland upp till ett klokt, skarpt uttryck, på samma gång hans hvardagliga ansikte fick en intelligent prägel. Hans företeelse utgjorde en blandning af ett förfallet subjekt och en medveten förståelse, af herre och arbetare.

Fabrikanten smålog artigt. Han kände väl till denne man, landets förnämsta konstsnickare, och vädrade i hans besök en affär.

— Nej se herr Ek, var så god och sitt ned.

— Jag tackar. — Ek satte sig i kontorets rottingssoffa, som man sätter sig i ett sällskap för att underhålla ett samtal. Emellertid hade han en tämligen butter min.

— Han är allt i sitt ordkarga lynne i dag — tänkte fabrikanten.

— Jag har tröttnat på att stå ensam och arbeta och att tänka på affärer och ta emot beställningar — säger Ek som svar på fabrikantens frågande min, och då han tystnar, som ville han, att West skulle ha något att säga om detta, ifyller denne:

— Så mycker bättre för den, som därigenom möjligen kan få begagna sig af herr Eks tjänster.

— Jag tänker erbjuda herrn dem, men jag har mina villkor.

— Var så god och nämn dem.

— Jag vill inte arbeta med annat än restaurering af gamla, värdefulla möbler.

— Ett godt vilkor, tycker jag, som man kunde göra en bra affär af — fabrikantens ögon spela. Han har just varit betänkt på att skaffa sig någon ny gren inom sin verkstad.

— Jag vill ha godt om utrymme och tyst omkring mig, vara skild från verkstaden.

West betänker sig ett ögonblick och svarar i nästa:

— Jag hyr mig om några dagar en ny våning och lämnar den jag har, en trappa upp här, åt er som atelier.

Ek böjde på hufvudet och fortfor:

— Vissa korta tider hvilar jag och arbetar inte alls. Däremellan arbetar jag tre gånger mer än andra.

Detta vilkor ligger ej särdeles för fabrikan- tens praktiska natur, men han inser, att det är mindre praktiskt att sätta sig emot Eks önskningsar. Hälst som han känner till, att dessa korta tider äro hos konstsnickaren obot- liga dryckesperioder.

— Jag går in äfven på det vilkoret.

— Så vill jag, att herrn skall köpa min svarfstol.

— Med nöje.

— Jag vill ha tvåhundra kronor i måna- den, äfven då jag håller upp ibland med arbetet.

— Antages.

— Jag vill på ateliern endast ha en medhjälpare och fordrar att få välja den själf.

— Ja, på vilkor att herr Ek först under- söker om någon af mina arbetare duger.

— Det går jag in på. Jag vet ännu ingen särskild.

— Godt; låt oss då genast gå in på verkstaden och se på den jag menar.

De båda männen följdes nu åt och togo Holms och Eriks arbeten i betraktande. Erik, som kände Ek ryktesvis, fick hjärtklappning., då denne besåg hans arbete. Ek var tyst. Då han en stund sett på deras arbete under hand, vände han sig till andra saker, som de arbetat på.

— Det där har herr Holm och det där har den yngre gjort — utpekade han med stor säkerhet.

Erik kände sig en smula förödmjukad; han tänkte, att han var jämgod med Holm.

— Ni ritar, kan jag tänka — sade Ek plötsligt, vänd till Erik.

— Ja, herr Ek.

— Mycket bra — sade fabrikanten — jag har lagat att han fått genomgå en kurs.

— Modellerar ni?

— Nej.

— Det måste ni lära. Svarfva bör ni också kunna. Fabrikörn vet nog — fortsatte Ek vänd till West — att jag hyllar satsen: en

hand för ett arbete. Därmed fingo de gamla helgjutenhet i sina saker.

Fabrikanten smålog.

— Det ligger inte mycket för vår tid. En konstsnickare är inte alltid en god grofsnickare.

— Men han borde vara det. Nå, åtskilligt sända vi väl ned hit. Men för det mer konstnärliga: svarfning, modellering, skärning, markeri och polering bör det vara en, högst två.

— Han där — pekar på Erik — får komma i ateliern till mig. Han är ung nog att hinna göras något af.

— Var glad du, Erik — sade Holm, då fabrikanter och Ek lämnade dem — han har rätt i att jag vore för gammal. Också ritar jag illa; och för resten ville jag inte vara under honom; han är nog kitslig, då han sätter till.

— Ja, då får jag säga, Holm, att jag är glad. För det blir nog mycket att lära af gamle Ek.

— Nå — sade West — har herr Ek några kunder åt mig, som vi kunde börja med, innan jag hinna annonsera?

— Ja, ett par. Vi kunna börja så snart herrn har ateliern i ordning.

— Om åtta dagar alltså.

— Ja.

West smålog, då han tänkte på, hur han skulle slå ned som en bomb hemma och meddela sin hustru, att de skulle flytta inom åtta dagar utan att ännu ha någon våning; hur hon först skulle anse det så omöjligt som att taga ner månen och sedan finna att saken mycket väl gått för sig. Sådana saker voro i fabrikantens smak. För öfrigt kände han sig mycket smickrad af att Ek vändt sig just till honom. Han gladdede sig åt, att han valt Erik till medhjälpare och lärjunge, och han beräknade att med tiden få dubbel nytta af Erik, som var för ung att fastna i Eks ensidigheter. Skolan under denne skulle emellertid blifva honom till gagn.

West hade god blick. De rikaste vyer öppnades för Erik till stillärans formsköna värld, och Eks princip: »en hand för ett arbete» gaf honom en utbildning, som ej stod någon annan ung, olärd konstsnickare inom landet till buds. Men så skulle man svårligen funnit någon, hos hvilken ungdomlig dådlust, förenad med en smidig förmåga att sätta sig in i allt nytt, som hörde till yrket, i högre grad visade sig än hos Erik. Det dröjde ej länge, innan han var både skicklig syarfvare och god modellör.

För Hällströms sociala funderingar och arbete i brödfrågans tjänst hade han numer ej tid. Ännu mindre för Kalles sällskap. Söndagarne använde han till stor del för sina arbeten och för studier af böcker, hörande till yrket, dem Ek lånade honom. Detta var dock under den oblidare årstiden. Under sommaren drog Holm försorg om, att han fick Erik med sig ut och fick denne att kasta sig på rygg i mossan, medan Holm stundom lullade honom till sömns med sitt spel.

Då Ek var i sitt hvardagslymne, var han fåordig, ironisk och fordrande. Det eggade visserligen Erik till ansträngningar, men det skulle ha alltför mycket tröttat och gjort honom modlös, om ej Ek däremellan varit prat-sam, gläddig och full af beröm öfver Eriks framsteg. Strax innan Eks dryckesperioder inträdde, medförde han till ateliern en butelj utsökt vin, som han tämligen måttligt njöt, skålande med sin lärjunge. Denne vann under dessa samtal en god teoretisk underbyggnad och fick igen sitt mod, då Ek framhöll, hur ovanliga anlag han hade, och hur han kunde vänta sig en stor framtid.

Då buteljen på detta sätt efter ett par dagar var utdrucken, inträffade den dag, då

Ek fram mot middagen stängde ateliern och bjöd Erik med sig ut. Man klädde sig då så fint som möjligt och begaf sig till en andra klassens restaurant, nog enkel för att man skulle kunna vara ogenerad och nog fin för att vara angenäm och ega goda viner. Där var dem till mötes till middagen på Eks inbjudan tredje mannen i laget, en elementarlärare, gammal gymnasiekamrat till Ek, för öfrigt ett ganska förtorkadt och åldradt exemplar af människa.

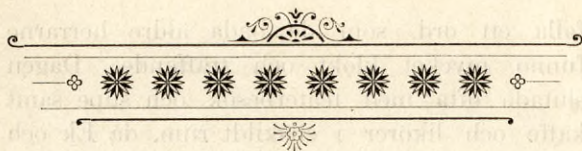
Ek förstod sig väl på att sätta ihop en matsedel, och när de första glasen rödvin voro druckna, lösgjordes de båda gamla herrarnes väsen. De fingo igen något af sin ungdoms glädtighet. Elementarläraren, som förträats på sin kateder i en skola, mera liknande en kasern än en högre bildningsanstalt, där en man med goda pedagogiska idéer kunde få göra dessa gällande, drog fram gamla ungdomsideal ur gömmorna. Ek kastade sig in på dagens brännande frågor, hvilka annars brydde honom föga. Något af en glad, medelsam världsman framträdde då i hans väsen. Erik beffitade sig om att tillegna sig något af de andras sätt att föra sig, lyssnade uppmärksamt till deras samtal och lät då och då

falla ett ord, som de båda äldre herrarne funno mycket klokt och träffande. Dagen slutade ofta med teaterbesök och supé samt kaffe och likörer i enskildt rum, då Ek och skolläraren sjöngo studentsånger, den ena med en sprucken tenor, den andre med en hes baryton.

Sedan försvann Ek för omkring en vecka. Han tillät ingen söka sig och ville ej, att man låtsade om att han varit borta.

Då ett par år förflutit på detta sätt, var Erik så pass flink i konsten, att Eks frånvaro icke vidare märktes.

KAPITLET XI.

Erik stod i ateliern lutad öfver ett ritbord, fylldt med mönster och utkast. Arkitekten, anställd som ritare för det moderna konstsnickeriet, hvari Holm ledde själfva tekniken, hade fått i uppdrag att göra upp ritning till en skrifrumsmöbel, afsedd för en exposition. Ritningen hade emellertid ej fallit vare sig fabrikanten, Holm eller Erik i smaken; och som en tillfällig ebb uppstått i beställningarna å Eks område, hade West gett Erik i uppdrag att göra en ny ritning, hälst som han önskade, att Erik ej helt skulle förlora den moderna möbeltillverkningen ur sikte. Ek hade blott ryckt på axlarne och sagt: »Restaurera eller

kopiera; de gamla stilarne ä' de bästa. De så kallade nya en försämring af dem. Erik får nog inte ihop det mycket bättre än den andra. Kanske något, för han känner de gamla bättre.»

Erik hade tänkt något liknande en tid om gammalt och nytt. Men han var för ung att ej snart märka, att Eks resonneming ej var lefvande vatten. Han hade just lossats ur den trollring de äldre stilarne insnärjt honom i. Hvad han fått lära af det gamla ville spira fram i nya skott. Han såg framför sig en serie stilar, framgångna hvar ur sin tid med en spegling af denna. Den verkliga antikens mäktiga, harmoniska skönhet, som endast kunde framspringa ur en tid, då konstnären utan samvetsoro frigjorde sig från hvarje disharmoni kring sig. Gotikens naivt fantastiska former, med sin tidsålders svärmiska drag; renässansen, som flyr denna oro för att tillägna sig antikens plastiska lugn och därur utvecklar en sällsynt finess i detaljernas rikedom. Barocken med något af sin tids våldsamma karaktär; rococons vällustigt sirliga former; empirens stelt arkitektoniska och mera nobla drag. Så inträder stillöshetens ära, hvilkens möbeltillverkning liknar en gammal kokett, som af ängslan blifvit kväkerska och utan att

helt kunna afstå från all världens lusta pryder sig med ett gammalt minne i form af en konstgjord ros, omotiveradt placerad på hennes dräkt. Så kastar sig en ny riktning med en allra nyaste renässans-ingifvelse förtviffad i armarna på alla de gamla former, som kunnat ega namnet stil.

Men Erik känner inom sig något af det verkligt nya, som vill fram med sitt tidskynne. En variation på gamla solida, rena former, men med något af den nyare tidens ljusa, öppna drag. Aristokratiskt sköna former i demokratiens tjänst. En folklig stil utan banalitet. Med ungdomlig skaparlust fattar han ritstiftet och sätter det på papperet. Solen faller ljust öfver hans panna. Han smäler.

I det samma höras röster utanför, och dörren öppnas:

— Var så god och stig på, herr kansliråd!

Eriks hand ligger förlamad med ritstiftet på bordet och hans ögon stå stelt riktade mot dörren, som om han sett ett spöke. En gångare är det ju också, som han hoppats aldrig få se. Utom att håret blifvit något hvitare, är detta ansikte lika väl bibehållet, som då Erik såg det första gången, och då det förekom honom, som om det varit hugget i

sten. Samma lifliga, hårdt glänsande blick samma välskurna drag utan några djupare åldersrynkor och samma leende drag kring läpparne.

— Skall jag behöfva arbeta åt honom! — är den tanke, som skärande flyger genom Eriks själ och med ens ger ett dödande hugg åt den arbetsglädje, som nyss fyllde honom.

Känslor af grämlse och oro bestorma honom, och hans tankar gå rundt. Han erfar en liflig, grundlös fruktan för att bli upptäckt af kanslirådet. Han erfar en besynnerlig blyghet öfver sin tarflighet vid sidan af denna eleganta världsman och på samma gång en liflig känsla af att aristokraten är en brottsling och han själf domare. Han anstränger sig för att med vanlig min och röst svara några ord på de frågor, man ställer till honom. Med en blandning af förargelse och förnöjelse märker han, att kanslirådet finner honom tölpaktig.

Lyckligtvis är Ek med och i sin symptomperiod af liflig pratsamhet. Herr Ralfsson visar sig mycket intresserad af dennes principer om konstsnickeriet och hans utläggning om de upptäckter han gjort i poleringskonsten, hvilka äro en hemlighet mellan honom och Erik, »den gamle Ekens grönskande telning». Erik undrar;

hvad dessa män skulle tänka, om de visste, hvems telning han var. Kanslirådet är idel beröm öfver de arbeten han ser.

— Ja — säger han slutligen vänd till West — mig får ni afgjort till kund och säkert många af mina vänner, konstsammlare som jag. Men tillåt mig anmärka, att jag finner ert utrymme i sin helhet här en smula trångt.

Fabrikanten får nu sitt ord med i laget och förklarar lifligt, hur han just står i begrepp att med fördel sälja sin tomt till staden och ser sig om efter en ny, tillräckligt rymlig, men ej för dyr, emedan han ämnar kostas på en ny, tidsenlig verkstadsbyggnad.

— Jag kommer att tänka på en sak — sade kanslirådet — min granne säljer just i dagarne sin tomt; den är icke mycket stor, men billig. Af min tomt kunde ni äfven få en del. Jag använder numera inte stall och vagnshus, sedan min hustru . . . sedan jag blifvit änkring.

— Hon är död! — tänker Erik med en underlig känsla af vemod.

— Är det något i vägen, att jag ser på det redan i dag? Ämnar sig herr kanslirådet hem nu?

— Ja, ni kan komma när ni vill efter en halftimme.

— Om herr kanslirådet icke har något emot det, skickar jag efter en kalesch, och vi fara dit upp med det samma. Ju förr det är afgjordt, desto bättre för mig.

— Mycket gärna.

Erik är rof för en stark känsla af obehag. »Nej, jag följer ej med dit upp och står och arbetar vägg i vägg med honom», upprepar han oupphörligt inom sig.

Då de gått, stiger Ek fram och slår Erik på axeln.

— Nå, hvad säger du om en sådan kund, Erik? En karl, som förstår sig på en pjäs. Åh, en fin och uppöfvad konstkännare. Sådana saker vi ska få att behandla genom honom och hans förnäma vänner! Det vattnas i munnen på mig. Hvad nu då? Stå nu inte där stum som en fisk! Hvad skall du jobba med den där ritningen för? Vi slå igen butiken och ta oss en liten festmiddag. Hva? Jag skall laga jag får tag i min vän magistern.

Erik, som känner, att han behöfver klara tankarne och i alla händelser ej kan arbeta mer för den dagen, följer med.

Då de båda herrarne märka, att Erik helst sitter tyst, lämna de honom i fred och underhålla sig lifligt med hvarandra. Under tiden

kommer Erik i en lugnare sinnesstämning. Maten, vinet och sorlet kring honom lifvar honom. Han får en klarare syn på tingen. Hvarför skulle han sätta sin framtid på spel och otacksamt öfverge såväl Ek som sin principal just som de bäst behöfde honom? Hvarför behöfver han egentligen plågas så mycket af att se den där mannen? Han behöfver ju aldrig låtsa om, hvem han är. Hans mor hade sändt honom med det där brefvet, då hon trodde, han skulle ha nytta af det, men nu behöfde han intet skydd. Hans far skulle i stället behöfva hans tjänster, det var ju rätt lustigt. Och de pengar, han kunde förtjäna, skulle han nog göra rätt för. Det kunde kanske också falla honom in en dag att säga den där herrn sanningen. Ja, han skulle följa med, och han kände sig till och med ganska lifvad för saken.

Han gaf sig i samtal med sitt sällskap och sparade, som de, icke på vinet, i behof af att stimulera sig efter den nervspänning han utstått.

Läraren lämnade dem, innan Ek bröt upp. Erik hade kommit i en besynnerlig svada, som han aflevererade med osäker tunga. Ek betraktade honom förvånad med sina stirrande

ögon och blef med ens allvarlig och nedstämd. Sedan han setat tyst en stund, lutade han sig fram mot Erik och sade:

— Drick inte. Erik, det är ett djäfvulskap. Det är skamligt af mig, att jag tagit dig med på så'nt här. Vet du, hur jag blef så här? Jag var ung och skulle gå studievägen. Så dog far min, och jag blef upptagen hos min farbror, för mor min var död, och far hade intet efter sig. Farbror var rik och ungarl och sa', att han skulle göra mej till sin arfvinge, om jag ville bli snickare som han. Han hade sett mig knåpa med svarfning och så'nt under ferierna. Nå, då jag betänkt mig litet, slog jag studenten ur hågen och svarade ja. Jag var ganska ung, då min farbror dog, och jag blef 'mästare', som det hette, och hade godt om pengar. Jag var ganska dum också; jag gifte mig med en vacker kvinna, själf såg jag ingenting ut, som du kan tänka dig. Nå, hon hade ett ansikte och ett leende, som kunde narra den förståndigaste karl till hvilka galenskaper som helst. Vi förde stort hus och gjorde resor. Och då var det ofta en så kallad god vän med. Så upptäckte jag en dag, att hon bedrog mig. Då var mina pengar slut. Vi skildes, och jag sålde verkstaden och hyrde ett

par rum, där jag ställde mig ensam och arbetade. Jag tålde inte folk kring mig, men i ensamheten mindes jag också så bra. Jag arbetade, tills jag föll ned och somnade om kvällarne. Det gick bra ibland, men ibland smög hennes ansikte sig fram för mig, och då drack jag. De första dagarne glömde jag henne igen, men så hjälpte det inte, hon kom tillbaka; och så arbetade jag igen. Drink inte, gosse, om något sån't händer dig; det hjälper inte, och så är hon inte värd, att en hederlig karl kastar bort sitt lif; men du är vacker du, det går nog dig bättre. Tag ingen grann hustru. Se... där är hon!...

Ek stirrade med ångest mot ett hörn.

— Kom då, så gå vi — sade Erik, som med ens blifvit fullt nykter.

Han förde hem sin mentor och hjälpte honom till sängs och såg honom somna in. Det var sista gången han var ute med Ek. Denne kom sig aldrig rätt sedan den dagen; snart fick han några deliriumartade anfall, som förde honom i gravven, innan den nya verkstaden var inredd.

Erik kände sig genom Eks slut hälsosamt afskräckt från att söka rekreation i glaset. För öfrigt hvilade nu mycket arbete och an-

svar på hans unga axlar. Han skulle såväl uppehålla restaureringen som vara den förnämsta ledande kraften vid det moderna möbelsnickeriet, som West önskade ge särskildt uppsving åt.

KAPITLET XII.

Kära kusin!

Härmed får jag tacka för ditt bref och särskildt för min guddotter Ebbas porträtt. Jag vardt alldeles häpen! Hon var ett barn, då jag såg henne sist, och sedan har jag alltid tänkt mig henne som ett barn, ty ännu på det sista porträttet, taget i hennes konfirmationsklädning, ser hon ej ut stort mer än som en skolflicka, hvilket hon ju då också var. Men på det här porträttet är hon ju fullt en ung dam och vacker till på köpet, det måste jag tillstå, jag hoppas du ej låter henne läsa detta bref, ty unga flickor böra ej veta mer om att de äro vackra, än hvad spegeln säger

dem. För öfrigt tycks hon, hvad bättre är, vara en förständig flicka, som tänker på sin framtid, hvilket gläder mig, hennes gudmor. Hennes idé att ligga här uppe i hufvudstaden för att taga lektioner i sång, då hon har en vacker röst, och sedan fara tillbaka och ge lektioner i er stad, är ju mycket förnuftig. Jag är ledsn att du talar »med en viss tvekan» om att vända dig till mig, din kusin, och fråga, om jag kunde bereda Ebba ett hem hos mig under hennes studietid. Äro vi då inte som systrar, och minns jag ej med tacksamhet, hvad du och din mor gjort för mig? Du kan väl förstå, att jag intet hållre skulle vilja, och att jag genast med glädje skulle säga ja, om jag hade en själfständigare ställning. Jag vill emellertid framställa för dig, hur den är, så att, om vårt hopp blir sviket, du inte tror mig vara ogin och otacksam.

Jag har visserligen hvad man kunde kalla en »position». De finaste fruarna inom vår församling visa mig vid våra skyddsföreningsmöten stor aktning och vänlighet, och man har till och med insatt mig i komitén för »värnlösa barns räddning». Jag är husfru i kanslirådets hus sedan vår dyra kusin Carolinas död och är alltså värdinna vid alla dessa små fina

middagar, som kanslirådet litet emellan håller för herrar ur den högre, för att inte säga den allra högsta societeten. Det är en lycka för mig, att jag en gång varit guvernant i ett adligt hus, så att jag har vana att föra mig i valdt sällskap och icke tappar kontenansen då man t. ex. oförberedt vid en sådan liten improviserad middag, som kanslirådet sändt mig bud om på förmiddagen, presenterar ett statsråd för mig. Vid sådana tillfällen måste jag bära sammet eller siden, ehuru tyvärr mina högtidsklädningar nu börja bli en smula slitna. Och olyckligtvis vill, efter hvad jag kunnat märka, kanslirådet ej håller i hvardagslag se mig allt för enkelt klädd, så att man väl kan säga, att min ställning är representativ. Men detta är en sak, som har sina sidor, och hvad jag nu säger dig, ber jag dig upptaga med diskretion, så att det ej kommer för andras öron. Framstående män, som ha godt om pengar, ha i allmänhet fasligt ondt om dem. I synnerhet då de, som kanslirådet, ha en dyrbar vurm, ett högst olycksaligt svärmeri för antika möbler, som kommer mig att tycka, då jag lämnar mitt rum, att jag kommer in i ett klädstånd, ett nöje, som inte syns mig särdeles stort, och som därtill gör, att kansli-

rådet gerna spar på allt, som inte hör till denna hvad jag ville kalla hans stora passion. Vid de extra små middagarne, då han visar sina konstskatter för högt stående gäster, som i allmänhet lida af samma vurm, äta vi i renässanssalongen och dricka kaffe i rococo-kabinettet ur någon märkvärdig markisinnas kaffekoppar, fast jag inte minns hennes namn. Och så som jag darrar på handen, när jag dagen därpå i kanslirådets närvaro skall diska de där kopparna, det vill jag nu inte orda om, men det är verkligen underligt att jag ännu inte tappat någon.

Dyr är i alla fall som sagdt den där manien. Det är inte bara fråga om att köpa, men att restaurera, och skulle jag nämna några siffror, skulle du baxna. Med ett ord, kanslirådet är njugg, då det gäller andra saker, men vill ändå alltid ha det fint. Han har inte något förstånd om hvad en middag kan kosta, och ofta lägger jag till af egna medel för att skaffa en omelett till mellanrätt. Lyckligtvis köper han alltid själf ost samt frukt till dessert, och utmärkta viner har han i källaren, och med en elegant servis tar allt sig bra ut. Ibland är han betydligt efter med min lön, och jag kan få ge honom mycket tydliga

vinkar därom, innan han låtsar förstå mig. Han har också kandidaten att tänka på, som ligger i Rom och skrifver på en afhandling om denna märkvärdiga stads antikviteter. Får nu han en liknande vurm och för hem med sig marmorstatyer och obelisker, vet jag inte hur det skall gå.

Nu kan man väl tycka, att efter de år jag har tjänat min släkting, först som sjukvårderska åt vår dyrbara Carolina, sedan som hustru, han inte gärna, då jag slår fram saken, skall kunna anständigtvis neka mig att ta hit en ung släkting för en tid. Men man kan inte veta. Jag skall emellertid göra mitt bästa och med det första meddela dig, hur saken aflupit.

Till dess, kära kusin, säger jag dig farväl och ber dig framföra många hälsningar till släkt och vänner, men mest till min guddotter Ebba.

Tecknar med tillgifvenhet din kusin

Cecilia.

P. S. Jag vill inte dölja för dig, att jag har en liten plan, som jag dock nu ej vill tala vidare om, innan jag ser, om den lyckas.

D. S.

Kära kusin!

Det har lyckats öfver förväntan. Ebba är välkommen med det allra första. Men låt oss nu smida medan järnet är varmt. Offra ingen tid på utstyrsel. Blott att hon har en klädning, som klär henne bra, ty kanslirådet är svag för utseendet. Han har en gång komplimenterat mig för att jag kunnat uppbära en sidensars-klädning, och hade jag uppburit den illa, skulle jag nog inte fått denna ställning i hans hus. Emellertid vill jag nu berätta hur allt gått till, och hvori min plan låg.

Som du kanske minns, fick mamma vid delningen af vår kära mormors arf en potpourrikruka, som en gång i tiden tillhört vår salig morfars far, presidenten i kammarrätten. »Behåll den, så länge du kan», brukade min salig mor säga, »ty den är ett vittnesbörd om att vi äro af folk. Och ju äldre den blir, dess mer värde får den och kan i nödens stund kanske bli en hjälp». Hennes profetia har nu gått i fullbordan; genom Försynens makt har jag hållit på detta arf till den rätta stunden, och den sätter mig nu i stånd att återbetala något af din mors godhet mot mig som ung. Jag har också vaktat den som en drake, och

sedan jag kom hit i huset, har jag alltid tänkt, då jag gått i kistan, där den legat inlåst: »han skall aldrig få se den!» Och kanslirådet har inte heller sett den eller haft en aning om den förrän i går. Han var då vid särdeles godt lynne. Kandidaten hade skrivit, att han nu snart slutat sin afhandling och kunde börja tänka på att komma hem. Hans far hade också på förmiddagen för hvad han kallade ett rampris kommit öfver en gammal kista, som inte en vanlig människa ville ha i sin tambur. Som det var Carolinas namnsdag, hade jag bakat några biscuits till kaffet och serverade detta i rococokabinettet och satte äfven på det förgyllda bordet en lilja, som jag köpt. Ty kanslirådet är mycket förtjust i blommor, nästan för mycket, ty han uppvaktar mig egentligen aldrig med några andra presenter och ser sedan hälst, att jag sätter dem i salongen. Han tyckte nu tydligen mycket om min fina uppmärksamhet, och jag passade på att nämna om min släktings och guddotters plan att ligga här i staden och ta lektioner, och min ängslan för att hon såsom obemedlad inte skulle kunna få något rätt lämpligt inackorderingsställe. »Åh, det är väl inte så svårt», svarade han mig, jag kan nästan säga

till min rättmätiga harm. »det går väl an att hälsa på henne och se, hur hon har det. I värsta fall får hon väl byta om ställe».

Nu tyckte jag det var tid att sätta min plan i verket. Utan att säga något vidare, steg jag upp och gick in till mig, där jag ur kistan i garderoben framtog potpourrikrukan och gick in med den och satte den kanske en smula hårdt på bordet, då han inte såg upp från sin tidning. Men när han tittade upp och fått syn på pjäsen, stirrade han på den en stund och for därefter upp, som om någon af hans stamfäder kommit från himlen på besök. »Huru! Hvar kommer den från? Min kära Cecilia (han kallar mig ibland kusin, ibland vid namn, ibland fröken Holz), är ni tokig! Slår ni sönder dyrbara skatter, som hvarken ni eller jag kan ersätta! Min Gud, har statsrådet Berg skickat hit den här? Han talade om en pjäs, som han ville sälja». Hela tiden, medan han talade, höll han om krukans båda händerna, som en far skulle hålla sitt barn, som man satt på ett bord. »Åhå, är den så dyrbar» tänkte jag. »Den här porslins-pjäsen är min, herr kansliråd» sade jag. »Hvad! Er — er, kusin? Men jag har ju aldrig sett den förr!» — »Jag har haft den undanstäld»,

sade jag. »För mig har den aldrig haft annat värde än att den utgjort ett nummer i min salig morfars fars, presidentens porslins-samling och som ett oskattbart minne gått i arf på min mors sida.»

»Porslinskruka, ni kallar det för porslin,» sade han och vaggade medlidsamt fram och åter på hufvudet. »Det är ju fajans, äkta fajans. En Orion, en Henri deux (jag tog sedan på kvällen noga reda på namnen, då det ju varit mitt dyrbaraste arf). »Och se på de här små pålagda fajansplåtarna med sin fina målning. Ser ni, det skall vara Jeanne d'Arc med hjälmen på hufvudet och svärdet i handen. Det är ju en lycka, att en person, som inte förstått dess värde, ej förstört den. Jag bjuder er ett par hundra kronor för den, bästa kusin.

Men jag var stött, utom att jag hade ett annat syfte med den och förstod att den var mera värd.

— Sälja den — sade jag — nej, herr kansli-råd! Den har inte varit i så dåliga händer som kusin tror. Ingen kunde omsorgsfullare än jag ha bevarat den. För mig ligga dyrbara ungdomsminnen i botten på den bland de torkade bladen. Nej, jag ville bara visa den, då jag i dag kom att ta fram den. — Kära vän

— sade han — inte binder man sådana minnen vid svaga, skröpliga lerkärl. Dem har man helst på botten af sitt hjärta.

— Ja — sade jag — men så länge man själf är ett svagt lerkärl i Guds hand, så fäster man sig vid de jordiska tingen. — Det vardt tyst en stund, medan han gick fram och tillbaka på golfvat, fast utan att lämna potpourrifajansen ur sikte. — Nå, kära kusin, när kommer er systerdotter hit? — sade han om en stund — får hon rum i er kammare? — Hvad — sade jag djärft, för jag visste ju nu hvad porslinsfajansen var värd — är det kanslirådets mening att ta emot henne här?

— Åh, kära vän, skulle vi inte vara tillmötesgående mot hvarann, vi som hållit ihop så länge; man skall väl göra lifvet så treffligt för hvarann som möjligt, hålst då man har ett så dyrbart minne som vi gemensamt, som inga jordiska ting häfta vid.

Nu kan jag försäkra dig, kusin, att det var uppriktiga tårar jag fick i ögonen. — Kära kusin — sade jag — min guddotter får tacka, då hon kommer. Men kan jag på något sätt visa min tacksamhet och glädje med att skänka kanslirådet den här porslinskrukan af fajans, som är mig för helig att sälja bort, så skall

jag sätta en ära i att se den i herr kanslirådets samling. — Jag kan omtala, att han rätt och slätt omfamnade mig; för jag är inte så enfaldig att jag däraf tar mig några tankar, utan det var förstas den där lerkrukan han på detta sätt visade sina känslor. Saken bådade emellertid godt för Ebba, och jag kan anse, att hennes härvaro är betald för en rundlig tid. Låt henne nu komma med det första. Du behöfver inte på något sätt vara ängslig för henne. Vårt, jag menar kanslirådets hus är tyst och allvarligt, och inga unga sprättar ungås här. Kandidaten, som nu väntas hem snart, är en allvarlig, fin, lärd ung man, som inte på något opassande sätt skämtar med unga flickor.

Alltså farväl och ett hjärtligt välkommen till min guddotter Ebba.

Din tillgifna kusin

Cecilia.

KAPITLET XIII.

Käraste Herta!

Det är verkligen underbart. För helt kort tid sedan sötto du och jag i en småstad utan utsikt till att komma ut. Och nu befinna vi oss båda utflugna i stora världen. Du hinner knappt gratulera mig till min — öfversvinneliga lycka, som du kallade det, att få lemna småstadshålan för hufvudstaden, förr än du några månader efter befinner dig i Paris. Rollerna äro ombytta. Nu är det jag som jämförelsevis är i en småstad. Jag skulle vilja kalla det här ett öfvergångsstadium — ty till Paris skall också jag en gång, det har jag lofvat mig själf. Emellertid förföljes såväl min som din tur af en smula otur. Det var ju rysligt ledsamt att din pappa skulle bryta benet,

strax ni kommo fram. Roligt är ändå, att han inte mist humöret. Kan det göra dig ett nöje att jag skrifver till dig, medan du sitter instängd, så nog har jag tillfälle att plita.

Olyckligtvis har jag inte mycket att berätta. Det hör till min otur att ha kommit i ett af vår hufvudstads tystaste hörn. En gata, något lik »stora gatan» i en småstad. Kansli-rådet, som min tant är husfru hos, bor där i ett lugn, som han är mycket kär i, omgifven af sina konstsanlingar, som till största delen bestå af antika möbler, hvilket icke just bidrager att göra våningen gläddig och tvingar en att gå omkring och känna sig gammaldags. Mycket fint folk umgås han med, men det är mest äldre herrar, som inte tala om annat än olika stilarter och ibland politik. En icke alltför antikverad attaché vid franska legationen, som var här en gång, var ganska treflig och komplimenterade mig för min prononciation; men han hade löständer och såg ganska blasé ut. Min tant är en mycket aktningvärd person, som jag håller rätt mycket af, hvilket icke hindrar att jag önskar, att hon vore en smula lifligare och betydligt mindre högkyrklig. Att inte följa henne i högmässan hvarje söndag är att göra henne lika förvånad som sårad, och att inte åtminstone hvar-

annan söndag äfven följa henne i aftonsången är att göra henne stött på himlens vägnar. Jag förebar några gånger hufvudvärk, men då kom min tant på den idén att sitta hemma och läsa predikan för mig. Och som hon talar litet i näsan och läser entonigt, hade jag ännu svårare att hålla mig vaken än i kyrkan, där man åtminstone ser folk; och då hon kom till »abbed», måste jag bita i näsduken för att ej brista i skratt. Sedan dess har jag föredragit att följa med i kyrkan. Trots denna kyrkoflit tror jag ändå inte att tant på domedagen kommer undan en liten efterräkning med himlen för hennes stora ovilja mot och stränga dom öfver alla unga män ur de högre klasserna. Alla äro de arga förförare och vagabonder, och hon skulle inte för allt i världen vilja se en sådan här i huset. Hon är visst också alltid rädd, då jag går ensam ut, att jag skall bli enleverad i den här beskedliga staden af något sådant förloradt subjekt.

En enda ung bildad man utgör ett undantag och är alltid föremål för tants beröm. Det är kanslirådets son, som ligger i Rom och studerar antikviteter. Han lär ha varit lärd redan som barn och ett riktigt mönster. Hu, jag föreställer mig honom som ett ledsamt exemplar af en ung man, med magert, gul-

blekt ansikte, långt, tunt hår och glasögon. Nej tack, min kära tant! Den gubben går inte.

Det är redan full sommar. I förgår reste min sångprofessor. Inte en gång några lektioner mer, ensamheten gör mig nästan modlös. Annars skulle jag hitta på några riktiga galenskaper. Det står mig visserligen öppet att resa hem; men i småstaden är ju än värre. Det här är dock nytt. Och så vet man inte då, om jag får komma tillbaka, och jag är ju långt ifrån fullärd. Kanslirådet skall äfven snart begagna sig af sin semester och resa bort. Men han har redan talat om, att han inte vill veta af, att jag inte är här, då han kommer tillbaka. Tant tager det som en gifven sak, att jag stannar hela vintern, åtminstone halfva. Hvem vet, hvad den nya säsongen kan föra i sitt sköte. Jag sätter en bal på programmet! Jag skall genomföra den trots alla tanter i världen, och trots den där antika sonen, som väntas hem; kanske är han dock alltför fastvuxen vid sin marmor för att komma så pass snart.

Men nog för denna gång med struntprat! Skrif snart om Paris till

Din tillgifna
Ebba.

KAPITLET XIV.

Den nya verkstaden är tagen i besittning för en del veckor sedan. Erik står i sitt arbetsrum, det enda, som kommit att vetta åt kanslirådets gård, emedan det befinner sig i en liten utbyggnad å verkstadens ena gafvel. Det är egentligen ett modellerrum, liknande en skulptörs atelier. Modellserier i gips, en del öfverdragna med olja, hänga på väggarne. Erik har, utom sin ställning för lerarbeten, ett ritbord och en ställning för träskärning. Ett arbete utgör ett försök å den fria skulpturens område. Det är ett karakteristiskt utfördt arbetarehufvud, en studie efter Hällströms kantiga drag.

Utom ett mindre fönster i taket får ateliern sin belysning från två vanliga fönster, hvars nedre rutor äro mattslipade. Här är det väl-

görande för Erik att stänga in sig från verkstadsbullret, och här stör man honom ej gärna. Hans dubbla uppgift som ledare för det konstnärliga arbetet och den främste arbetaren däri själf är tung nog för honom, och West har därför velat skaffa den tystnad kring honom, som han varit van vid under Eks tid.

Erik, som står böjd öfver sin ritning, reser sig plötsligt, sträcker på sig och ser sig om. Han går ett par slag fram och åter, stannar i ett hörn framför en vinkaraff och räcker ut handen, men hejdar sig igen. Det är ej det han vill. — Här är så grått som i ett grafkor — tänker han och går fram och öppnar fönstren.

Han lägger sig på armbågarna i fönstret och insuper med välbehag den varma, friska luften, som uppblandas med blomsterdoften från trädgården. Det har regnat en tid, och jorden är nätt och jämt torkad. En tät, hög häck stänger utsikten till trädgården. Men hans blickar hvila med välbehag i grönskan, söka sig genom några glesa stammar till en del af rabatternas skimrande blomsterprakt, glida öfver häckens kant bort till några knotiga trädgrenar och hänga där i äppelblommens skära blad samt höja sig mot skyn för att bada i

asurblå färg. Allt är stilla — endast ett par sparfvar gräla i häcken. Arbetet manar bakom honom. Men han lyssnar nu ej till dess röst. Han vill bort från allt det grå, hvardagliga och jäktande, vill lefva i sol, färger, ro och glädje. En annan längtan fyller honom äfven. Han får ej form på den. Ett ögonblick önskar han, att fru Ralfsson komme ut genom grinden och stannade vid hans fönster för att tilltala honom med sin blida, klangrika röst. Men hon glider hastigt som en skugga ur hans tankar. Han märker likväl, att han längtar efter en mänsklig stämma, som med något af sommarens ljufhet blandade sig med dess röster: sparfvens kvitter och humlans surrande. Han föreställer sig, att någon af primadonnorna stod framför honom och sjöng. Men äfven dessa gestalter glida hastigt undan som skyns hvita moln. Slutligen reser han sig med en suck och går tillbaka till arbetet, men låter fönstren stå öppna.

Han har knappt hunnit göra några streck, då luften klyfves af en hög, uthållande sopran-ton, åtföljd af jublande drillar:

»Känslans milda, ljufva röst
Talar i mitt unga bröst.

Af dess stämma är jag rörd,
 Och Lindor skall bli bönhörd.
 Ja Lindor, han, blott han
 Mitt hjärta vann.»

Det är en kvinnas mjuka stämma, jublande som sommaren med färg, sol och fågelkvitter i sig. En liflig, underlig glädje bemäktigar sig Erik, då han lyssnar till den. Han har åter lagt sig i fönstret och drar djupa andetag, som inandades han dessa toner med blomdoften. Ett fönster slås igen någonstädes uppe i kanslirådets våning, dit han ej når med sina blickar, och i det samma äro tonerna knappast märkbara. »Alltså därifrån», tänker han, och blir stående orörlig. En dörr öppnas någonstans däruppe, och tonerna bli förnimbarare. De höras blott som ett nynnande, men detta nynnande närmar sig. Med en spänd förväntan, som sätter hans hjärta i liflig rörelse, frågar han sig, om sångerskan skall gå in i trädgården, och om hon ämnar sig genom den lilla grinden, då hon måste gå förbi hans fönster.

Han hör tunga steg mot stenläggningen; det kan omöjligt vara hennes. Det är en högväxt, tungt klädd dam med mörk, om hälsa vittnande hy, tjocka ögonbryn och kraftiga

drag, men med ett beskedligt uttryck, ehuru hon trampar i väg, seende rakt framför sig som en marscherande soldat. En tjock sjal, en stor stickning, en bok och några tidningar utgöra hennes packning.

Där är sylfiden i hennes spår! Han ser ett litet väsen, på ett obeskrifligt mjukt sätt omflutet af ljust musslin. Han ser ett ungt, mörklagdt ansikte i ramen af en stor, ljus schäferhatt, skjuten på nacken, som nändes dess egarinna ej utestänga solen. Mörka lockar smyga ned i pannan, stora svartgrå ögon öppna sig fullt för sommarljuset, ett glädtigt drag spelar kring ett par välformade, men breda läppar; hennes gång är en glidande, orolig rörelse, något likt en fågels flaxande, som vore hon färdig att flyga öfver muren, dit hennes åt olika håll sväfvande blickar sist höjas. Hon liknar en svala.

»Men om man retar mig,
Om man förtretar mig,
Jag kallar fram
Mitt köns förslagenhet.»

sjunger hon med ett dämpadt, skälmskt tonfall, som blir ännu skälmskare, då hon får syn på Erik, hvarvid hon en sekund, men ej

längre håller upp med sången. Erik drar sig undan förvirrad i tanke att ha syntts löjlig.

I det samma har den unga damen passerat fönstret och närmat sig grinden; hon bär äfven en stickning, och innan hon hunnit halfvägs mot grinden, lämnar ett stort, lätt, gult garnnystan hennes arm och rullar ned mot rännen utanför Eriks fönster. Han stiger hastigt fram och räcker ut handen för att hejda nystanet att rulla ned i det dyiga vattnet, men får syn på sin stora, fläckiga hand och stirrar rådlös på nystanet, som ej är långt från smutsen.

KAPITLET XV.

Söta Herta!

Tusen tack för ditt bref! Så ledsamt att du ännu sitter fängslad inne. Men du får väl taga skadan igen, då din fars ben blir riktigt bra. Jaså, det gör dig ett så stort nöje att se den parisiske blusmannen från ditt fönster. Det är gammal klockarkärlek. Minns du, hur vi dyrkade Armand, »sonen af söder och nord,» då vi läste August Blanche i smyg. Du har nu träffat på sonen af söder och jag har träffat på sonen af nord, ty jag kan å min sida skryta med en rätt pikant blusman. Se här, hur saken förhåller sig.

Intill gården här gränsar baksidan af en snickarverkstad. Emellertid finns å ena gafveln

en liten utbyggnad med ett fönster, vettande åt vår gård och nära en liten gränd, som vi gå igenom, då vi ämnar oss direkt till lusthuset. I detta fönster, beläget å nedra botten, var det jag en förmiddag, då tant och jag efter flere dagars regnväder begåfvo oss ner i trädgården, blef varse min nordiske blusman. I parentes sagdt är han icke utstyrd så nått som sin franska broder, men bär en lång, blå, tämligen grof lärftsblus kring sin långsmala gestalt. Han stod lutad med armbågarne mot fönstret, tydligen hvilande en stund från sitt arbete, och inandades sommarluften mellan sina röda läppar. Han har ett smalt, magert ansikte med ett något »je ne sais quoi» i uttrycket, med ett ord något fängslande. Något troskyldigt gosselikt, men icke omanligt. Hans min uttryckte något liknande beundran, hvaraf jag sluter att han är musikälskare, då jag för tillfället sjöng eller gnolade en aria tillräckligt högt att kunna höras af mannen. Hans nöje af mina enkla drillar afspeglade sig så naivt i hans ansikte att jag hade svårt att afhålla mig från ett leende, hvilket han tycktes ha märkt, ty han reste sig hastigt och drog sig rodnande tillbaka, hvilket bevisade att han är känslig och ytterligare bevisade att det klär

honom att rodna, alldeles som med Armand. Jag bar en stickning på armen, och mitt gula garnnystan hviskade till mig »låt se, om han har något af pariserblusmannens chic», hvar-
efter det gaf sig i väg att med god beräkning rulla ned mot fönstret. Just då jag tänkte vända mig om i tanke att mitt stackars nystan var öfverlämnadt åt sitt öde, kände jag en ryckning i tråden. Nystanet var försvunnet med den unge mannen någonstans i rummets bakgrund. Situationen var komisk. Jag förstod att en nordisk blusman aldrig skulle göra, hvad en sydländsk skulle ha gjort, svingat sig ut genom fönstret för att med en graciös bugning räcka mig mitt rättfångna gods. Jag närmade mig alltså fönstret för att se om mannen eller blott rummet slukat nystanet. I det samma trädde den, med hvilken jag för tillfället var sammanlänkad med en garntråd, fram till fönstret och presenterade mig fintligt nystanet i en gipssnäcka; ej gladt och smidigt, men med en allvarlig min, som skvallrade om blyghet; han åstadkom emellertid en bugning, hvilket var så mycket nödvändigare, då han är mycket lång, Jag fann emellertid att hans arbetsrum är en atelier.

— Tack — sade jag. — Är ni skulptör?

— Modellör — svarade han lakoniskt, men med ett vänligt, vekt tonfall.

Jag nickade och gick. Han bugade igen med samma allvarliga drag kring munnen, men det fanns något solljust i hans blick.

Då jag vände mig om i grinden, märkte jag att han stod kvar längst in i rummet och såg efter mig. »Kanske bedja hans blickar om en sång», tänkte jag och stämde åter upp några drillar, men nu mera obesväradt, då jag var inne i trädgården. Min tant, som satt sig i solskenet på en stol utanför lusthuset för att ta upp några maskor, hoppade till.

— Så du skrämde mig, kära barn!

Jag smålog. Hur skrämnd skulle hon ej ha blifvit, om hon vetat, att jag sjöng för en ung man, som intresserade mig för sina vackra ögons skull.

Se här, kära Herta, det antagligen första och sista kapitlet af en enfaldig roman, som jag sökt roa dig med en stund. Jag hoppas du redan är inne i Paris' hvirfvel, så att det drunknar däri oläst. Men glöm ej med bref din instängda

tillgifna

Ebba.

Söta Herta!

Fortfarande instängd, säger du, och i Paris! Det måtte likna Tantali kval. Bästa beviset för att du har tråkigt är att du begär fortsättning på mitt romankapitel. Allons! Jag har genom kanslirådet gjort mig en smula underrättad om vår Armand. Han är stadens skickligaste träsnidare och restauratör af antika möbler och leder trots sina unga år konstnickeriet inom verkstaden. Kanslirådet höll en halftimmes föredrag om hans fullkomligheter. Någon bildning lär han dock ej besitta, och han är hitkommen från landet. Alltså en verklig arbetare med konstnärlig talang. Emellertid har jag träffat honom igen under rätt egendomliga omständigheter.

Häromdagen hade jag migrän. Jag begagnade mig däraf för att neka följa tant på ett förmiddagskafferep, som vi voro bjudna på. Min goda tant bäddade mig med mjuka kud-
dar på sin soffa, lade på mig en stor sjal och fälde ned gardinen. Efter dessa välvilliga ansträngningar att kväfva mig, profvade hon sju hårklädslar och begaf sig slutligen i väg en timme efter kafferepets början, utan någon hårklädsel alls. Jag kastade då af mig sjalen och gick direkt in i rococokabinettet, där jag

trifs väl. Det ljusa sidenet, bordstudsaren med sin herdeidyll i saxiskt porslin, den lilla bouleinlagda sekretären med utsökt marketeri, de svängda ytterlinierna på allt, allting talar om att de, som suttit i dessa stolar, haft roligare än jag. Jag såg från étagèren en af dessa böcker med rikt förgyllda, bruna ryggar, brokigt snitt och smala, långa sidenband som märke, och kröp därefter sans façon upp i soffan. Hvarför ska' sådana möbler stå på parad; minst för den som kommit ett sekel för sent till världen. Jag öppnar min bok, som heter: »La nouvelle Heloïse». Mycken passion, mycket tårar. Regnet plaskar därute, boken gräter; jag lägger den mot mina knän, sluter ögonen och drömmer — först vaken. Jag dansar gavvott i sidenpanier på höga, rödklackade skor. En herre i pudrad peruk och utåtböjd nackfläta, broderad sidenrock och en liten prydlig värja vid sidan, för mig. Han hviskar många vackra saker till mig, som det inte är meningen att min tant därborta i hörnet skall höra. Till omvexling liknar hon inte min tant i nuvarande sekel, hon är mager och skrynklig med en stor musch på kinden och uringad klädning trots sin magra hals, och hon har hemskt neddragna mungipor. Regnet trummar

mot rutan, mina ögonlock bli tunga; min kavaljer trycker min hand; jag blickar bort mot min tants hörn; hon bär till min förvåning sju hårklädslar på hufvudet och i den öfversta vajar en stor plym liksom i vrede. »Ma chère nouvelle Heloïse», hviskar min kavaljer och trycker min hand. Jag vänder hufvudet till honom och ser med förundran att han har en lång, blå lärftsblus under sidenrocken och i ena handen bär en gipssnäcka med mitt nystan uti. »Det passar inte», utbrister jag leende. »Oh, oui, c'est très convenable de s'aimer; nons sommes jeunes, parbleu!» Jag skrattar åt hans missuppfattning af mina ord, drömmen smälter samman, min kavaljer är borta, men jag har en känsla af, att någon ser på mig — och slår upp ögonen — denne någon är Armand! Han står midt i rummet, en smula söndagsklädd, tycks det, ej i lärftsblus, men så litet rococo som möjligt; lång och smal, ingen sirlig hållning, och i stället för en fin spetsmanschett långt ner på en hvit hand, som min kavaljer i drömmen, helt oromantiskt några trasor i sin arbetarnäfve. Men vacker ändå, underligt vacker, där han står och ser på mig med undran. Medge, att du skulle ha blifvit en smula bestört. Jag blef det emellertid ej.

Hvardagslifvets enformighet är hvad jag aldrig helt kan sätta mig in i, men är genast hemmastadd med allt, som afbryter den. För öfrigt har Armand inte ett ansigte, som skrämmer folk. Jag förstod genast, att han skulle in och putsa af någon möbel på kanslirådets uppmaning; att tant glömt säga till tjänstflickorna, som alltid släppte in urmakaren ensam, om att följa honom in, att han kommit att passera kabinettet, där jag låg, och funnit mig sofvande, leende i drömmen åt min kavaljer, samt att han vid åsynen, däraf tvärstannat, rädd att väcka mig med sina steg och rådvill om, huruvida han borde vända om.

— Vill ni mig något? — frågade jag, sedan jag utan resultat fixerat honom en stund.

Med en tafatt rörelse, som likväl ej klädde honom illa, strök han med handen öfver pannan.

— Förlåt — sade han — jag skulle putsa en möbel här, och så gick jag igenom, och kom att stanna ett ögonblick för att allt var så vackert här.

Min rococo-kavaljer skulle ej ha kunnat svarfva hop en så fin artighet som denne osökt fann. Jag satte mig upp.

— Är det första gången ni ser den här samlingen? — frågade jag.

— Ja — svarade han, men därvid spelade ett underligt leende kring hans läppar.

— Nå, hvad tycker ni, som är inne i sådant?

— Mycket dyrbart — sade han doft.

— Dyrbart, och väl valdt?

— Det är inte svårt, då man har pengar och kurage.

— Kurage till hvad?

— Att lägga ner dem i sån't här.

— Det blir ju mer värdt, ju äldre det blir.

— Men under tiden kunde mer än en fattig sat — — stackare, menar jag, fått hem och bildning.

— Aha, ni är socialist — sade jag, icke oförnöjd med att se en röd blus sticka fram under den blå.

— Det vet jag inte — sade han.

— Men ni hatar kapitalet.

Han såg sig om med en grubblande min,

— Det hade jag nog inte gjort, om jag blifvit född här.

— Kanslirådet har talat mycket om er — sade jag.

En underlig min syntes i hans ansikte. Något ovanligt hårdt, som jag ej vet hvar

det kom från. Men jag ropade plötsligt åt honom:

— Stå still!

Han såg på mig häpen, och jag måste förklara, att han ett ögonblick så liknat ett porträtt på väggen af herr Ralfssons morfar i dräkt från direktoriets tid.

Han rodnade, ämnade gå, men stannade tvekande.

— Förlåt jag frågar, fast det kanske inte passar, men är fröken nära släkt med kanslirådet?

— Nej, inte alls egentligen. Men hvarför frågar ni det?

Han slapp svara, ty min tant ringde, och han gick in i nästa rum.

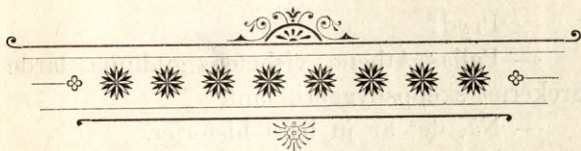
Tant berömde mig mycket för att jag vak-
tat öfver att »den där karlen» inte tagit något. Jag sade, att han helt visst var en mycket ärlig människa, och tant tyckte, att när det gälde konst saker var det en helig plikt att inte lita på folks heder.

Hon började därefter upprepa hvad man talat om på kafferepet, och jag fick igen min migrän.

Skrif snart.

Din Ebba.

KAPITLET XVI.

Men hvarför inte det, tant lilla?

— Hvarför? Skulle du, ett ensamt fruntimmer, ge dig in bland idel karlar, grofva arbetare från golf till tak.

— Kom med då, så blir vi två.

— Jag? Hvad hjälper det! För resten höra sågspån och fruntimmersklädningar inte ihop.

— Visst. Jag har hört talas om flera fruntimmer, som slöjda.

— Emanciperade ja.

— Det har man kallat alla mera förnuftiga kvinnor.

— Då anser du mig inte förnuftig; för emanciperad hoppas jag du inte anser mig.

— Du vore nog mycket förnuftig, om du inte vore så pryd, tant lilla.

— Pryd!

— Pallas Athene, vishetens gudinna, lärde grekerna skeppsbyggeri, tant.

— Nå, det är ju bara historier.

— Nej, det är historia. Det vill säga, grekerna trodde det och vördade henne därför. Och grekerna visste nog, hvad som passade.

— Nå, den gången visste de det inte. Om jag hade varit vishetens gudinna, skulle jag lärt dem annat än att bygga segelfartyg, som bara bringa olycka öfver folk. Min bror omkom med en lustjakt.

— Jag tror nog inte håller att du hade lärt dem det, tant, om du varit Pallas Athene. Du hade nog — fortfor med högtidlig min den lilla skälmen, som låg kattmjukt uppkruken i en fåtölj — lärt alla greker sticka strumpor, för de gingo i högsta grad barbenta.

— Men Ebba, du är förskräcklig, när du sätter till!

— Resultat af min skolbildning, tant.

— Nå, hvad är det nu, som är resultat af vår lilla nåds skolbildning, och hvarför skjuter hon ut underläppen så där? — kanslirådet har kommit in och betraktar leende sin favorit.

— Att jag är till den grad emanciperad, att jag vill se arbetet på den här snickeri-

verkstaden, som kanslirådet intresserat mig för; men resultatet af tants skolbildning är, att hon nekar mig det af hänsyn för det passande.

— Men det passar ju alldeles förträffligt. Jag komplimenterar all skolbildning, som väcker konstintresse. Jag blir hennes kavaljer, kusin, och då har ni ju intet att invända.

— Nej, i så fall så — — men jag vet ändå inte, hvad det tjänar till. Inte förstår hon sån't.

— Något förstår jag väl, tant, seså, se glad ut nu — och hon klappar tanten på båda kinderna och kysser henne på den kraftiga näsan, som ej lyckats göra tantens ansikte barskt. Och tanten måste småle.

Entrén i verkstaden är mycket tilltalande för Ebba. West kommer emot dem, som vore de ett furstepar. Karlarna se upp från sina verktyg och stirra i vördnad och undran, som om de fått se en uppenbarelse. Ebba tänker osökt på Kraka, för hvars skull vikingarne brände brödet. Tanten skulle bara se, hur skyggt de slå ned blicken, då Ebba kommer nära. Men — flickan ler lätt — den gamla skulle kanske ej se, hur de söka henne med blicken, då hon gått förbi!

Min Gud hvad den verkstadsägaren är långrandig i sina förklaringar öfver hur verktygen användas. Hon ämnar väl ej bli grofsnickare. Hvar är då den där Armand? Säkert i modellerrummet! Men de komma ju aldrig dit! Seså, nu börjar kanslirådet att förklara konststilar. Det kommer att räcka en timme minst.

— Ja, charmant, det tror jag är det finaste listverk, jag sett.

— Det är ovanligt fint. Hvad säger fabrikörn, är det inte ett nöje att visa sånt här för fruntimmer med så god uppfattning.

— Åh, herr kansliråd, ofantligt roligt.

— Men det *är* ju så roligt! Finns det inte ett modellerrum också? — fortfor Ebba entusiastiskt.

— Jo, för all del. Men det komma vi sist till. Hvad säger fröken om det här bokskåpet i ren gotik?

— Förtjusande! Det är något af tempelstil, och ett bokskåp *är* ett tempel; bör åtminstone vara det. Men hvad är det här för en vacker stol — hon öfvertar omärkligt ledningen och för dem med litet hastigare.

— Åh, japanskt motiv. Det är modernt nu.

— Vänta, då ser jag också att detta är japanskt. — Hon springer in i nästa rum.

— Ja, det är alldeles riktigt — West följer henne leende.

Nu är hon nära en dörr. Det måste vara den rätta! I en hast har hon närmat sig den och fattat i låset.

— Jag är alltid nyfiken på stängda dörrar.

— Det har alla sagans prinsessor varit — svarar West bugande.

Hon ler, nickar och öppnar dörren. Aftonsolen, som fyller verkstaden, omger henne med en gloria och följer henne in i den gråhvita ateliern, som får en färg af marmor. Den unge arbetaren därinne, som så oväntadt får denna uppenbarelse, öfvergjutes äfven af detta skimmer, som särskildt får en glödande ton i hans kinder och en strålande i hans ögon; för ett ögonblick le två par unga, röda läppar mot hvarandra. Men så glider en skugga öfver Eriks anlete, då kanslirådet fyller dörröppningen. Då han lämnar den, är Erik medveten om, att en bugningsceremoni fordras, hvilken han utför rätt lyckligt.

— Det här är ändå det roligaste af alltihop — utropar den lifliga damen — en riktigt atelier.

— Ja, här ha vi ju försök till fri skulptur — ifyller kanslirådet, som med ett lätt iro

niskt småleende nyss uppgifvit Ebba som egentlig förståsigpåare i möbelväg; han pekar på arbetarhufvudet. — Rätt god karakteristik!

— Åh ja, det är litet lek på fristunder, egentligen — svarar West, som inte är vidare ifrig att uppmuntra denna sida hos Erik.

— Det hinner inte bli mer — svarar denne med en ton af saknad i rösten. — En arbetare hinner sällan fram till de fria konsterna.

— Och till brödlösheten, som ofta följer med dem — ifyller hans principal leende.

Erik svarar icke. Han tänker både för och emot.

— Och här, får man se? — frågar kansli-rådet och nyper i ett trasigt skynke, som hänger öfver ett annat arbete.

— Nej, nej, var så god; det är ett dåligt utkast, som jag ej visar! — tonen är nästan häftig, och kansli-rådet, som tänker, att arbetet möjligen inte är lämpligt att visa, då den unga flickan är med, fogar sig småleende i Eriks förbud.

Men representanten för det nyfikna släktet frestas starkt till en aftäckning. Hon är intresserad af hur pass artistisk den där unga mannen kan vara. Med en min af lifligt studiebegär genomgår hon hela modellserien på

väggarne och kommer allt närmare det där skynket. Erik, som följer henne och upprepar för henne namnen på de olika stilarne, anar intet oråd. Han vet ej, att på en dams toalett det alltid finns något som helt förargligt kan fastna. Plötsligt ger hans följeslagarinna till ett lätt utrop, och i nästa ett högre, i det samma hon förskräckt tar sig åt hufvudet. Skynket har oföväntadt fallit, men i nästa sekund har en klubba tungt fallit på det af-täckta arbetet och krossat det. Det är en obeskreflig blandning af täckhet, skälmskhet och kvinlig rädsla i hennes min och rörelse. Erik ser ytterst förvirrad ut, men ler på samma gång.

— Jag är ledsn — stammar han.

— Aj, aj! — kanslirådet har vändt sig om från Eriks träskärning, som han nyss talat om med fabrikanten — slog vår lilla docka ned något?

Ebba besparar Erik svaret; fast det där hufvudet ej på ett särdeles smickrande sätt liknade henne, fann hon likväl hans försök smickrande och rörande. Hon är också glad att blott hon hunnit se det.

— Jag är ledsn för hvad jag gjorde — sade hon — jag begriper inte, hur det kom

till. Men jag vill gärna göra något för att ersätta förlusten. Ni saknar tydligen modeller. *Om* ni är intresserad att försöka modellera t. ex. mitt hufvud på någon fristund, står det till tjänst. — Hon niger lätt, ännu med händerna lyfta mot kinderna.

Erik strålar upp, men så ser han helt modstulen ut igen.

— Ack nej, det kan jag inte — det bör bara en stor artist göra. Det vore så ledsamt att misslyckas. — Samma brist på kavaljersmässiga bugningar och artigheter, samma okonstlade uttryck af beundran, yttradt med hans veka, allvarliga stämma. Hon småler.

— Ännu står anbudet kvar — en *liten* stund, fast jag är, hyad man kallar, refuserad.

— Nu duger det inte att säga nej — infaller kanslirådet leende. — Försök med en medaljongrelief. Jag beställer en af er till den unge frökens tants födelsedag, som inträffar, då jag kommer tillbaka från min semester. Trösta er med, att om det är något så när likt, så blir min husfru förtjust. — Ni kan sitta i trädgården, eller hur?

Erik bugar sig; han skälfver af glädje vid tanken på denna lycka, som kunde ha gått honom ur händerna genom hans tvekan nyss.

— Det är en stor ära, jag skall göra mitt bästa! — Men så skicklig är jag inte, att jag kan arbeta mot betalning. Fördelen af en sådan öfning är stor nog.

— Nå, så betalar jag i alla fall gipsafgjutningen, så blir det ändå en present till tanten från mig — säger kanslirådet godlynt. Han har intet emot billiga, anslående presenter.

En stund därefter står Erik ensam kvar i ateliern, i full skymning. Han frågar sig själf, om ej allt är en dröm. Men där ligga bitarne af det krossade hufvudet på golvet. Det är första gången i sitt lif han känner något liknande lycka. Féen med trollspöt och lyckan äro här en och samma varelse. Den gudomliga, som plötsligt och oväntadt uppenbarat sig och sänkt sig ned till honom, den dödlige. Han höjer händerna, trycker dem mot sina ögon och frågar sig tyst och jublande:

— Är det möjligt? Om några dagar?

KAPITLET XVII.

Kanslirådet har semester och är bortrest, och hans husfru njuter ett himmelskt lugn. Ingen ängslan för middagar för högt betitlade män, intet diskande af oersättligt porslin. Äfven en salig ro gent emot guldottern, som för tillfället glömt sina förslag om äfventyrliga utfärder och andra omöjliga påhitt. Och hyad den unga karlen beträffar, som sitter därute på tu man hand med henne, så inger han tanten ej heller någon oro, om ock idén från början förefallit henne en smula besynnerlig och skulle ha stött henne än mer, om ej kanslirådets uppmärksamhet varit så smickrande. En särdeles hygglig person i tantens ögon; tillräckligt blygsam för att ej ta sig några tankar och tillräckligt tarflig för

att inte vara farlig för hennes guddotters carrière. Saken är till den grad oförarglig, att tanten redan tredje dagen anser sig kunna draga sig tillbaka till sitt favoritställe, lusthuset, där det hvarken blåser eller är för mycket sol.

Slumra i frid, välvisa tant, därinne i skumrasket bakom de rödrandiga markiserna; hvilade utan onda drömmar öfver din stickning, din postilla och din följetong! Din guddotter leker endast litet med en troskyldig själ, som svärmar i det spindelnet, som sol, sommar och kärlek väft åt honom.

Han är inne i denna trädgård, som några dagar förut var slutet för honom. Och han är i sällskap med denna varelse, som första gången han såg henne stod så oupphinneligt högt öfver honom, att han knappt tror att det är till honom hon talar, och att det är han själf, som svarar. Han står där för att i lera söka fånga hennes drag och sätta sig in i hennes skönhets rätta väsen. Är hon ej en dröm? Är ej allt en dröm?

Träden ha byggt sitt hvalf öfver hennes hufvud. Ett underbart skimmer kastas af den

solmättade grönskan öfver hennes ansikte, och öfver detta spelar ett särskildt solskimmer af sprittande lefnadslust, från dessa mungipor, skapade för skälmska löjen, och dessa mörka ögon, som lysa af godhet och glädtighet.

— Nu kan ni hvila er litet — säger han, då han arbetat en stund under tystnad.

Hon tycker om det stilla, veka tonfallet i hans röst och har en känsla af, att han talar lågmäldt snarare för att ej störa stämningen än för att ej väcka tanten. Med en mjuk rörelse sätter hon sig upp i stolen i en bekväm ställning, stöder armbågen mot det låga ryggstödet och lutar hufvudet bakåt i handen samt låter ögonlocken halft falla ned, men iakttagert honom genom springorna, där ögonen glänsa fram.

— Jag får alltså prata — äfven hennes tonfall är dämpadt.

— Ja.

Hon småler åt hans enkla svar. Aldrig något tillägg af »var så god», »om ni behagar», »allt för gärna». Skiftningen i hans röst säger henne likväl tydligare än sådana uttryck, att han gläder sig, då hon vill tala.

— Herr Armand!

Erik gör stora ögon.

— Ack, jag säger galet för det är något hos er som påminner mig om en herr Armand, som jag tyckte mycket om.

Hon döljer åter ett småleende. Hvilket genomskinligt anlete han har, där tankarnes och känslornas dagrar och skugga vexla så snabbt och tydligt. Nu är det en halfskugga.

— Då jag var barn — ifyller hon.

Minen ljusnar.

— Nu är han död.

Hon biter sig i läppen, då hon ser hvilka ansträngningar han gör att synas anständigt ledsen.

— Åh, det var ju ledsamt, kanske?

— Ja, mycket ledsamt . . . mycket tomt.

Han hade ett så vackert namn mot er . . .

Ett strömoln igen.

— Ja, Andersson är icke vackert, det medger jag.

— Därför tänker jag kalla er Armand.

— Åh, ja, mycket gärna, — hur hans ögon kunna stråla.

— Nå, herr Armand, jag tänkte säga, att ni antagligen härstammar från någon artistiskt lagd person.

— Det vet jag inte.

— Åh, verkligen? Hvad var er far?

- Han tvekar en stund.
- Jag är barnhusbarn, fröken.
- Är ni? — hon ser lifligt intresserad ut.
- Och känner inte er far?
- Jag har aldrig vetat af någon far.
- Inte? Då kan man antaga, att han varit artist eller konstälskare.
- Då har han älskat konsten mer än mig.
- Kanhända det. Har han aldrig sökt er?
- Aldrig.
- Har ni aldrig sökt honom?
- Han står tyst en stund.
- Jo, i ett ärende från . . . en annan.
- Visste han ej, hvem ni var?
- Nej.
- Skall han inte få veta det?
- Jo . . . en gång.
- Nu snart.
- Nej, jag vet inte. Jag vill vara litet styfvare i arbetet.
- Om jag vore som ni, gick jag genast till honom.
- Jag bryr mig inte om honom.
- Det är dumt. Lofva, att ni går till honom.
- Erik gör stora ögon igen. Hon skrattar litet.

— Vet ni inte, att fruntimmer gärna spela försyn! Nå, lofvar ni?

— Ja, jag skall gå, då jag får mera tid.

— Det är bra. Ni skall se att mitt råd är godt.

— Fröken är åtminstone mycket god.

Hon småler och stiger upp samt börjar gå eller snarare glida fram och åter under träden; först nynnande, så sjungande en smula tydligare:

— »Fågeln, hvars sång klingar från häcken, strömmarnes språng, sorlande bäcken, ängarnes skönt blommande täcken, palmen så stolt, vindens sus, vågens brus, rosen, som daggen pärlbestänker, liljan, som blyg sitt hufvud sänker, alla dessa ljuffiga skänker, endast för kungarne Brahma dem skapt.»

— Endast för kungarne! — upprepar han och sänker hufvudet.

Hon skrattar lågmäldt, som hon sjungit, men skälmskt kvittrande:

— Ni tror väl inte på operatexter!

— Nej, men jag tänkte det kunde vara någon slags sanning i det där.

— Hvilken då?

— Att bara de rika njuta det sköna.

— Bara de rika!

Han har rest sig upp och står och ser sig om som i ett tempel, leende genom de röda, halföppnade läpparne, som då hon första gången såg honom; så svarar han fortfarande i en lågmäld, men hänryckt ton:

— Ja, och så några andra af livvets söndagsbarn, som lyckan ibland hälsar på, liksom.

Hon småler, bryter en ros och kastar den till honom. Han gör en tafatt rörelse för att fånga den, men den faller till marken, från hvilken han upptar rosen och ser på den, som vore den ett heligt ting, som han ej rätt vet, hvar han skall göra af.

— Sätt den i knapphållet! — befaller hon.

Han ser på sin grofva blus och tyekar.

— Sätt den där. Armand hade blus, och han förstod, att en blomma i den klädde.

»Armand hade blus». Han drar inga slutsatser af hennes ord, men de göra honom lycklig. Hans händer darra, då han fäster rosen i knapphållet, medan ett strålskimmer upplyser hans allvarliga drag.

— Ebba, har du slutat? Det är middag!

Skuggan glider som vanligt öfver hans drag, då tantens »ned med ridån» kommer.

— I morgon igen vid samma tid! — säger Ebba med en uppmuntrande min.

— Tack, fröken!

Han har samlat i hop sina saker, och medan han går in i ateliern, uppberar han inom sig oupphörligt: »i morgon igen vid samma tid.»

Tiden är knappt tillmätt för honom, och han hinner oftast ej äta någon ordentlig middag, ty han skulpterar på sin fritid. Men han hinner allt och orkar allt. Beställningar ha tillfälligtvis hopat sig, och Erik yrkar på, att alla skola mottagas. Han öfvervinner alla svårigheter på ett sätt, som till och med kommer hans företagsamma principal att häpna. Han sätter fart i alla kring sig och arbetar dock dubbelt mot de andra. Ingen hvila under dagen och en kort natthvila. Nattens tysta arbetstimmar äro de bästa; då ser han tydligast framför sig sin vackra sommartafla, som han verkligt lefver sig in i några stunder under dagen; hans korta sömn är djup och utan drömmar, men fylld med ljus och fågelsång. Hans känsla af lycka fyller honom, som växtsaften ett ungt träd. Han lefver som dessa människor, hvilka doktor Ox försatte i ett tillstånd af öfvermänniskliga krafter, genom att stärka luftens syrehalt; ett slags rus, som

hämnar sig vid en häftig omkastning; han uppbäres af en dagligen växande mannakraft, som gör hans blick allt lifligare och hans hållning allt frimodigare.

Erik står med de båda fruntimren framför sitt fullbordade verk. Deras utrop af beundran och tillfredsställelse kunna ej ändra hans sorgbundna uttryck. Det lif och den mjukhet i linierna hans arbete verkligen eger kunna ej skingra den känsla af förödmjukelse han erfar. Hur mycket finns det väl i denna grå lerprofil af det lif, den grace, det färgspel, som originalet framter?

— Ack, hvarför är jag ej målare! — utbrister han.

— Men herrn har ju lyckats utmärkt, man har inte svårt att se, hvem det skall vara! — säger tanten.

Erik småler ofrivilligt. Plötsligt utbrister han lifligt:

— Om jag fick försöka med en byst.

Originalen är ännu ej trött på leken:

— Det var ju, hvad jag erbjöd er från början. Men — hon tar sig åter på samma skälmska sätt åt hufvudet som i ateliern —

slå bara inte sönder mig oförberedt, om jag inte är bra.

Han rodnar och skrattar.

— Det *blir* bra! — säger han med tillförsigt.

— Nå, tant? — frågar guddottern.

Tanten har intet emot, att hennes guddotter håller sig lugn en tid till.

— Mycket gärna. Och sedan får herrn gärna försöka med mig, om herrn vill.

— Medan jag sitter i lusthuset och stickar — ifyller Ebba med en skälmsk min, som blir ännu skälmskare, då hon ser de blandade känslor detta förslag tydligen framkallar inom Erik, som stum och förvirrad bockar sig.

— Ack fröken, då sjunger ni för oss båda ibland — faller han hastigt in.

Hon nickar och ler.

— Alltså i morgon igen vid samma tid?

— Ja, kom då!

Men morgondagen kommer med regn, och en hel vecka kommer med regn. Han ser henne ej, blir nervös under arbetet och drömmar tunga drömmar om natten. Äfven Ebba har haft tråkigt. Hon har mest legat på en soffa och läst böcker om kärlek, och däremellan slumrat in och drömt om kärlek.

Så kommer en solskensdag tillbaka, så het att den torkar upp jorden med ett slag. Nästa dag öppnas åter paradiset portar för Erik.

Det ligger en oro öfver dem båda. Han har bedt henne taga någon slags spetssjal på hufvudet, så att den påminner om en spansk mantilla, ty hon liknar de bilder af spanjorskor han sett på teckningar och taflor. Hon har bedt honom hjälpa henne fästa den; han har valt en skärgul ros att sätta vid hårnålen, och han har rört sina händer tafatt och skenbart klumpigt, men hur lätt och fint ha de ej kommit åt hennes hår, och hvilken verkan har ej draperiet åstadkommit, så att, då hon ser sig i spegeln, som han hämtat från lusthuset, hon nätt och jämt hejdar ett utrop af öfverraskning. Tantens förtroende har så vuxit till, att hon lämnat dem ensamma för att syssla uppe i våningen.

Ebba har fattat en solfjäder för att fläktasig med, en röd solfjäder, som passar förträffligt till den svarta mantillan och den gula rosen. Hon för den med en stilla, mjuk rörelse fram och åter, medan hon sitter och drömmer om kärlek, konturlösa drömmar utan något bestämdt föremål. Erik försöker arbeta, men handen darrar och en obetvinglig oro är

öfver honom. Hennes solfjäder börjar gå for-
tare, och hennes lilla fot börjar klappa med
en viss otålighet i marken. Så resa de sig
plötsligt på en gång.

— Jag kan ej arbeta i dag — säger han,
på samma gång hon ropar:

— Jag kan ej sitta still i dag.

— Kom och ät bigarårer — bifogar hon
— de äro mogna, och ni är bestämdt törstig
som jag.

Så ilar hon före, och han följer med långa
steg.

— Ni är lång, ni skall plocka — säger
hon och sätter sig i en gunga i närheten. Han
ser sig om och söker upp ett rabarberblad,
hittar en trädgårdssax och klipper frukten,
som han låter falla på bladet. Han bär en
sommarrhatt med vida, mjuka brätten och en
tunn, prydlig blus; hans kinder hafva en frisk,
djup färg, och de stora grå ögonen stråla. Då
bladet är fullt, nalkas han henne.

— Ett bord och en stol, vi måste äta
båda två!

Han hämtar dessa möbler och lägger bladet
med bären på bordet.

— Seså, ät då! — uppmanar hon. — Man
har ingen aptit, då man äter ensam.

Han njuter af att se hennes vackra hand föras mellan bladet och munnen, men plågas hvar gång han skall föra sin stora, grofva hand i den lilla hvitans närhet.

— Men hör ni då inte min befallning!

— Ack, jag är inte törstig! — och hans ögon tillägga omedvetet: — Låt blott mina blickar dricka din åsyn.

Hon tar en hop bigaråer i stälken och för dem till hans mun. Han tar emot dem, och hennes fingrar vidröra hans läppar.

I nästa ögonblick är han på knä framför henne. Inga ord komma öfver hans skälfvande läppar, men den känslornas glöd, som upplyser hans ansikte, talar tillräckligt. Det finns intet våldsamt eller brutalt i denna syn, ty hans drag präglas ännu af sin milda sjäfullhet, men det är en stor, mäktig känsla, som flammnar henne till mötes, och den bringar henne ur fattningen.

Hon reser sig ur gungan.

— Ack, säg ej, att jag aldrig kan hoppas!
— utbrister han med ett bäfvande tonfall.

Hon känner sig rörd, och hon har ej lust att släcka denna glöd, som plötsligt flammnar upp mot henne. Hon står tveksam om hvad hon skall taga sig till.

Ett hårdt vagnsbuller och omedelbart där-
efter tantens röst bryter stillheten.

— Ebba, Ebba, hvar är du?

Hon tar ett steg, som till flykt, men ropar
dämpadt till honom:

— Kanske... kanske!

I nästa ögonblick är hon borta. Han har
böjt sig ända ned till marken för att kyssa
den efter hennes fjät.

KAPITLET XVIII.

Ebba ser en vagn vid porten och kansli-
rådet där bredvid, görande upp med
kusken. Hon ser kappsäckar kring honom och
tjänarinnorna i färd med att bära upp dessa.
Hon ser sin tant med stor oro i sitt väsen
ledsaga en främling mot stora grinden; hon
ser denne främling leende gå före tanten, som
hufvudyr ropar:

— Ebba, Ebba, kanslirådet och doktorn!

Hon gör sig ej brådtom, ty ehuru hon
blifvit hjälpt ur en brydsam belägenhet, lockar
denna belägenhet henne ännu tillbaka, medan
det oförutsedda och främmande för första
gången stör henne. Men när hon och främ-
lingen kommit hvarandra närmare, tvärstanna
de och se häpna på hvarandra,

Doktor Ralfsson är en man af medellängd, smidigt bygd och med graciösa rörelser. Det finlagda, skarpt skurna ansiktet är blekt, men på sydländskt vis, och dess prägel af rörlig intelligens förtar det uttryck af hårdhet, som en psykolog kunde finna däri. Trots den världsmannasäkerhet han förvärfvat sig, blir han förbryllad vid att i den lilla trädgården däruppe i nordn, som nu vid återseendet synes honom så trång, finna denna som ram kring en representant för den slags skönhet han, af allt han sett, med största saknad lämnat efter sig. Är hon väl en vålnad denna unga kvinna i spansk mantilla, fäst med en gul ros?

— Skulle detta kunna vara den förlästa kandidaten, som bara intresserar sig för mar-mor? — frågar sig å andra sidan Ebba.

Doktorn har snart återvunnit fattningen, och blottande sitt hufvud med en elegant rörelse, vänder han sig småleende till tanten.

— Bästa tant, upplys mig.

Tanten har också återvunnit sin representativa hållning, som hon lyser med i sällskaps-lifvet, samt presenterar högtidligt:

— Min guddotter fröken Ebba Berndt, herr doktor Ralfsson.

— Jag hoppas, min fröken, att ni hälsar mig välkommen med en smula af den glädje jag känner af att se er här!

En skepnad glider förbi dem på afstånd, upp mot lilla grinden, en skugga i arbetardräkt, som ingen för tillfället aktar på.

— Här är lä, och här lyser solen. Vänta, jag skall maka fram min marmorstatyett, så, är det inte bra? Kunna vi inte halft drömma oss i Italien?

— Åtminstone jag, som inte sett det — hon rodnar och småler med en osäker min; hon är ej längre den öfverlägsna.

— Jag snarare mera, vid er åsyn. Nå min fröken, nu börja vi!

Erik hör deras röster genom atelierns öppna fönster, och han tänker: »hvar är tanten? Hon håller sig undan nu». Han böjer sig ned öfver sitt arbete, men stirrar på ett litet glaceradt kort, som han läst hundra gånger under en känsla af hopplöshet: »Med tack för edert visade intresse att söka porträttera mig i lera, får jag föreslå att vi uppskjuta saken tills vidare, då jag nu ej har tillfälle att sitta för er. Vänligen» och så namnet tryckt. Hvad inne-

bär väl detta »vänligen»? Är det blott ett vanligt och något nedlåtande uttryck? Han suckar tungt och ser sig om med en matt, om nattvak vittnande blick på arbetet, som är hopadt omkring honom. Så fattar han sig och går till fönstret för att stänga det, men blir stående med handen på fönsterhaken.

— Nå, låt nu se, om ni kan er lexa: Den känsla, som hon hos mig väckt, var icke kärlek. — Det är en klangrik, men metallhård stämman, som talar.

En mjuk kvinnoröst svarar.

— Il sentimento ch'ella mi destò non fu amore.

— Rätt bra, men litet mer kraft i konsonanterna. Så här: Il sentimento ch'ella mi destò non fu amore — hans uttal är både kraftigt och smidigt.

Hon härmar honom.

— Bra! Nå vidare: Men jag tillstår att den något närmade sig därtill.

— Ma confesso che alquanto vi s'avvicinava.

— Bra, mycket bra.

Hon skrattar.

Erik slår igen fönstret; rutan faller med ett klirrande ljud till marken,

När det blir tyst, höres åter ljudet af röster från trädgården. Men fåglarne därinne börja kvittra, och de höras därför mindre tydligt. Han tänker på solskenet, som spelar därinne, på blommorna, som ej mer dofta och skimra för honom, och på orden:

— Endast för kungarne Brahma dem skapt.

Han för händerna upp mot sina torra, värkande ögon och står i tankar, han ser på sitt arbete igen; så tänker han på Ek. Slutligen rätar han upp sig med ett ryck, fattar sin hatt och går öfver till kontoret.

Herr West är ensam och småler vänligt vid hans inträde.

— Hvad är det, käre vän?

— Jo, jag tänker gifta mig.

Principalen svänger sig med ett ryck på kontorsstolen mot den talande:

— Gifta er?

— Ja, det är ju inte så underligt vid min ålder. — Erik ser mörkt framför sig.

— Nej, visst inte. Men, jag visste inte alls, att ni var förlofvad.

— Det är jag inte håller. Jag har inte friat än.

— Hva?

— Fabrikörn ser ut som om fabrikörn trodde att jag var tokig.

— Jag tycker ni ser en smula öfversträngd ut, min kära Andersson. Vi måste ställa till, så att ni får hvila.

— Nej, fabrikörn, ställ i stället till, så att jag kan fria. Med min lön räcker det inte.

— Åh, jäså. — Principalen är en praktisk man. Så länge ej Erik begärt mer, har han ej talat om påökning, men nu är han ifrig att reparera sitt fel. Eriks sätt att taga saken slår för öfrigt an på honom. En halftimme därefter lämnar den stackars gossen kontoret i den naiva känslan af att vara en rik man; åtminstone tillräckligt välbärgad att fria på högre ort. Därefter går han ut och äter en ordentlig middag dricker några glas vin och går så hem att kläda sig.

Rösterna höras fortfarande i trädgården.

— Läs nu något för mig! — ber den mjuka rösten.

Den hårda rösten läser med smidigt tonfall.

Erik står i kanslirådets skrifrum, dit man insläppt honom, och väntar på att bli mottagen af husets herre. Hans beslut har så hastigt fattats och satts i verket, att han ej hunnit förbereda sig på, hvad han skall säga. Det

gifs blott två hufvudpunkter för honom: att framlämna brevet och med stöd af detta bevis på sin härkomst skaffa sig tillträde till kanslirådets hus. Han har, sedan han lämnade ateliern och uppsökte sin principal på dennes kontor, skjutit all tvekan och alla grubblerier åt sidan och gått rakt på sitt mål med ett slags förtviflans mod. Han har dock öfver-skattat sina krafter.

Dörrarne stå öppna in till våningen, och han hör lifliga röster därifrån. Sin halfbrors omodulerade stämma i glädtigt, lifligt tonfall, kanslirådets intermezzon, uttalade med det värdiga lugn, som höfves en äldre man, tantens mellankommande små tal med färgton af en viss antagen kvinlig värdighet, och så detta lågmälda, mjuka, kvittrande skratt; nej, i dag klingar det högre; hon har roligt, mycket roligt. Den stackars gossen bleknar.

— Nej, Ebba, sjung nu!

— Han kallar henne redan Ebba! — tänker Erik.

— Men på italienska, jag ber!

— Ack, jag kan ju inte!

— Visst, ni prononcerar utmärkt bra. Jag skall stå här och hjälpa er!

Han står alltså där böjd öfver henne vid pianot!

»Una voce poco fà.
 Qui nel cor mi risuonò:
 il mio cor ferito è già
 e Lin-dor fu che il piagò.
 Si Lin-do-ro.»

Det går rundt för honom, och han fylls af ett vansinnigt begär att rusa dit in, lyfta henne upp från stolen i sina armar och fly med henne ur huset, bort någonstans, där hans halfbror ej träffar henne, ut i skogen, där solen spelar mellan susande granar; där ingen flärd och grannlåt finns.

— Hvarmed kan jag stå till tjänst?

Kanslirådet har inträdt i rummet, utan att Erik märkt det, där han stått ensam, öfvergifven och lyssnande; den gamle herrn studsar, då Erik ser upp och fäster en underlig, allvarlig blick på honom.

— Sitt ner! — med en artig, men nedlåtande handrörelse visar han Erik plats och sätter sig själf i sin skrifstol med fingrarne mot skrifbordet, trummande takten till sången, som tränger genom den låsta dörren.

Erik sätter sig, vrider sin höga, svarta hatt rundt, men finner ej ord.

— Ni ville ju tala med mig — säger kanslirådet med ett småleende och en min af lätt otålighet.

— Ja! det ville jag. — Men han finner dock ej ord.

— Ah! — utbrister den gamle herrn, — vi hade ett litet mellanhafvande. Jag är skyldig för gipsen. Är det icke så?

Erik har nu kommit till höjdpunkten af den känsla af besynnerlig förödmjukelse, som hans fars närvaro alltid inger honom; den känsla han har af att vara och synas torftig inför den elegante världsmannen, som tydligen ser ned på honom. Under hans förvirring och bemödanden att få tillbaka fattningen ha hans blickar irrat kring rummet och därvid kommit att fästas på ett stort oljefärgsporträtt af fru Ralfsson, hvilket på ett lefvande sätt ljuft småler mot honom. Han reser sig hastigt och utbrister med ögonen fästa på det:

— Åh, det är mycket likt!

— Det är min hustru, fru Ralfsson, som ni aldrig känt. Var så god och kom fram med ert ärende, jag har brådtom! — säger kanslirådet i en kort, kall ton.

— Jag såg henne, då jag sist var här i samma ärende som nu — utbrister Erik — då jag var inne i er trädgård för att lämna ett bref, som ni inte mottog, därför att ni påstod att det var ett tiggarbref; då jag var en

fattig, öfvergifven pojke, som ingen i världen brydde sig om.

Herr Ralfsson har skiftat färg, men alltför omärkligt för att det ökonstlade, af sin rättmätiga harm fyllda naturbarn, som kommit inför honom, kan fatta det. Och han synes betydligt mer förvånad än han är, då han svarar:

— Efter som jag inte begriper ett ord af det här, så kanske ni vill tala litet tydligare!

— Det skall det här brefvet göra, om ni vill vara god och läsa det nu. — Erik räcker fram papperet,

Kanslirådet fattar det med yttterspetsarne af sina fingrar och tar sig god tid att läsa det. Därefter vänder han om och läser utanskriften, skakar på hufvudet och säger:

— Ännu begriper jag ingenting!

— Begriper! Förstår ni inte, *ser* ni inte, att det här brefvet är till er, från min mor, som ber er ta hand om mig, er son!

— Ah! — ett ljus tycks gå upp för herr Ralfsson. — Ni tror att ni är min son — min! — Han småler. — Stackars gosse! Ni har lefvat på en illusion, en inbillning. Er mor . . .

— Ljög kanske, då hon skref det här på sin dödsbädd — infaller Erik med hes röst — det här brefvet, som ni så förnämt tar i

med yttersta fingerspetsarne, därför att det är solkadt, är fläckadt af hennes blod, af det blod, som störtade ur hennes lungor, då hon dog af öfveransträngning, sedan hon arbetat för att höja sig ur skam och elände, och för att hjälpa mig. Hör ni, och förnekar ni ännu oss båda? Det är en synd, som ni ej vågar ta på ert samvete; och om hon där, er hustru, som nu är död, visste det, skulle hon förakta er!

En lätt rysning far genom mannen framför Erik. Men harm har äfven bemäktigat sig honom. Hur tölpaktig synes honom ej denne unge karl, som stigit fram till hans bord och talar till honom i en lågmäld, men påträngande ton, medan han accentuerar sitt tal genom några eftertryckliga, om ock ej hårda slag i bordet med sin grofva, knutna hand. Hvad har han väl nu att göra med denna hänsofna, fallna kvinna, denna förbindelse af lägre slag från hans sida, som han kort efter ångrade, och hvars frukt han en gång befriat sig från, liksom han en gång för alla gjort upp med den där kvinnan. Och när den där bondpojken vågar tala om hans förnäma, sköna, ärbara hustru, förstår han inte, att just aktningen för henne och frukten af denna förbindelse af ett högre slag skola vara egnade att styrka honom i beslutet att ej vidare vilja ha att skaffa något med det förflutna?

— Ni kommer hit — säger han — och lämnar mig ett till på köpet öppet bref, som ej blir mer trovärdigt, för att det är smutsigt; adresseradt till mig, och från en som kallar sig Maria, och påstår, att ni är min son. Inser ni inte råheten och dumheten i ert uppträdande!

— Ni nekar alltså till, att ni är min far.

— Ja, naturligtvis. — Mannen står på fast grund. Han vet, att han ej lämnat några komprometterande bref efter sig. Och kvinnan är död.

Erik närmar sig fadern ett steg, blek, med flammande ögon, medan han krampaktigt knyter sina nedhängande händer i känslan af sin harm. Kanslirådet har rest sig blek och uppbragt vid åsynen af Eriks alltför tydliga uttryck af vrede. Under ett par ohyggliga ögonblick betrakta de hvarandra fiendtligt och under tystnad. Det är som väntade den ene, att den andre skulle slå. Då vänder Erik sig om och går långsamt mot dörren; han söker förgäfvets efter ord för sina känslor. Då han fattar låsvredet, vänder han sig om och yttrar, darrande på rösten af sinnesrörelse:

— Hvad hade jag här att göra; jag visste ju, att ni var en dålig människa. Hon där — han pekar mot fru Ralfssons porträtt — er

hustru skulle ha behandlat mig mycket bättre; och om hon visste det här, skulle hon förakta er.

Då Erik gått, sätter sig hans far en smula tungt i stolen. Han har en besynnerlig åtrå att lyfta sina blickar mot porträttet på väggen; men på samma gång hindras han därifrån af en lika besynnerlig fruktan. Det är som blickade ett par lefvande ögon på honom och manade honom att se upp; men det är just denna lefvande blick han fruktar så, att han ej vågar öfvertyga sig om att denna känsla är en ren fantasi. Några ord från den där morgonen, som han minnes mycket väl, rinna honom i minnet. »Om han kommer tillbaka och är din son, så stöt inte bort honom.»

Han känner sig lättad af en knackning på dörren, som omedelbart föregår hans laglige sons inträde.

— Jag tänkte tala med pappa litet om mina framtidsplaner.

— Sitt, min käre Frans.

Frans utvecklar nu med lif och klarhet, hur han samlat material för två olika afhandlingar, af hvilka redan den första och mindre, som han blott har att nedskrifva, bör medföra en kallelse till docent. Hans far lyssnar till honom med den respekt sonen inger honom

genom sina kunskaper och sin talförhet. Han är stolt öfver denne son, en estetiker af finaste halt, som snart nog skall göra namnet Ralfsson berömdt. Han håller äfven på, att han må vara respekterad af honom; men ett och annat halft öfverlägset leende, som Frans dock af sonlig vördnad i tid hejdar, visar vid deras samtal i konst, att kanslirådet är betydligt efter. Frans däremot har tydligen haft en sturm- och drang-period på det erotiska området i utlandet. Det gäller nu att häfda sin patriarkaliska ståndpunkt med ren otadlighet. Den där förargliga historien får ej komma fram! De där ögonen på väggen tyckas likväl fortfarande fixera honom, och trots sonens närvaro kan han ej förmå sig att lyfta sina blickar mot dem.

Han stiger upp på samma gång som Frans och följer denne ut, medan han klappar honom på axeln.

— Jo, min kära Frans, det är ju skäl att offra ett år till då på studier. Hvad som är mitt är ju ditt; och håller jag en smula på medlen, blir det ju bara för din egen skull. Det är ovärderligt för en ung vetenskapsman att ha en ekonomiskt betryggad ställning. I synnerhet en med en estetikers förfinade vanor.

KAPITLET XIX.

Ett bref från en vän i landsorten har kommit herr Ralfsson väl till pass. Han ber honom däri skaffa honom ut till hans herresäte en skicklig restauratör för en del möbler, dels sådana, som i sekler tillhört hans fäderne-gods, dels några nyköpta. Herr Ralfsson har en dag mött Erik på gatan och tyckt sig märka, att han var berusad, på samma gång han i stället för att hälsa blott smålett föraktligt mot fadern. Den dagen har hans vidskepliga känsla af att porträttet där hemma lefvande fixerat honom kommit igen och därtill en fruktan för att Erik kan ta sig till att skandalisera honom genom något uppträde. Han har därför genast föreslagit fabrikanten att sända Erik i väg på ett par veckor till

landsorten till det nämnda godset, och under tiden ämnar han genom sitt inflytande skaffa Erik ett resestipendium, för att på detta sätt få friare händer.

Han har dock ej vågat utan vidare sända honom i väg af fruktan att Erik kunde prata något därborta. På den grund har han en dag i Eriks atelier och trots dennes afvisande min närmat sig Erik med ett blidt leende och hastigt förklarat, att han nu gjort en upptäckt. Plågad af det sätt hvarpå de sist samtalat och eftertänkande hvilken hyggelig, redbar ung man Erik alltid varit, hade han gjort en del undersökningar och kommit till det resultat, att Erik är en oäkta son till kanslirådets affidne broder, som bott i samma hus och äfven varit ämbetsman. Han har i en af denne efterlämnad chiffonnier funnit ett par bref liknande dem Erik visat honom samt äfven undertecknade med samma namn. Äfven förnamnet, som stämde med herr Ralfs-sons eget, kunde förklaras därmed, att brodern haft det som andra namn, emedan det var ett familjenamn, och att han alltid förargat sig åt att kanslirådet hetat så och skämtsamt förklarat att denne stulit det af honom, ty han tyckte ej om sitt eget förnamn. Nu hade han

möjligen eller snarare tydligen, obetänksam och lättsinnig som han alltid var, antagit broderns namn inför Eriks mor. Som Erik kanske vet, har en oäkta son, som en gång öfverlämnats till barnhuset, inga anspråk att ställa på sin verklige far. Kanslirådet lägger med sitt blida leende en viss tonvigt på detta. Emellertid finner herr Ralfsson, att hans bror handlat orätt, och han vill gärna göra hvad han kan för att reparera det.

— Det behöfs ej — svarar Erik kort. Han behöfver intet och förnekar faderskapet liksom han förnekats.

Kanslirådet blir tyst en stund, hvarunder han kommer öfverens med sig själf, att detta ej är så säkert att lita sig till. Han lägger handen på Eriks axel. Han inser väl, förklarar han, att denne är stolt och ej vill bära ett namn, som hans bror undanhållit honom, då han med sin talang och flit skapat sig ett själf. Men kanslirådet ber honom ej skjuta undan en vänligt bjuden hand. De äro ju slägt. För herr Ralfssons skull, på hvilken lätt en skugga skulle falla, är det ju bra, om det blir en hemlighet dem emellan; emellertid vill kanslirådet nu skaffa Erik ett stipendium att resa ut och studera på. Han behöfver det för sin utveck-

ling och för att få hvila. Då han kommer tillbaka från landet, hoppas kanslirådet, att saken skall vara arrangerad så tämligen.

Den hederlige gossen slutar med att tro honom och känner sig till och med rörd. Han har själf stått och grubblat öfver, hur han skulle komma från platsen, och är nu glad att åtminstone få utsikt därtill för en rundlig tid. Han ber att få ta tillbaka de ord han yttrat till kanslirådet. Denne afbryter honom hastigt med att på nytt klappa honom på axeln och säga, att misstaget ju var förlåtligt.

Erik beger sig af åtminstone med ett minus i sin känsla af grämelse öfver att vara så grymt förmekad, som han trott.

Kära Herta!

Det är en evighet sedan jag skref. Min tant, som tyckte att doktors uppmärksamhet mot mig var för liffig, sände mig hem med det påståendet, att menade han något allvarligt, fick han väl resa hem och säga mig det hos min mor.

Alltså är jag här och planterar min kål eller rättare syltar mina hallon. Hela vår lilla stad luktar hallon, och dagens stora fråga är,

hvem som fått den bästa sylten. Man går till hvarann på förmiddagsvisiter och äter sylt och småbröd och komplimenterar hvarandra, medan hvar och en inom sig tänker »min var bäst». Herre Gud, hvad det är idylliskt! — Du envisas att fråga om den där Armand, alias Andersson. Förstod du inte, enfaldiga barn, att det låg diktarskimmer öfver honom? Mindre själfull och mindre artist, än hvad jag gjorde honom till, fast hans eftermäle vare, att han var ett mycket hyggligt exemplar arbetare. Jag sade ju dig från början, att jag roade dig med honom. Nu har du roligare och jag har annat att tänka på, så vi låta honom i frid »gå ut», som det heter i pjäser.

Jag hade kommit hit i mitt bref, då en vagn stannade vid vår port i går. Ur denna vagn hoppade doktor Ralfsson. Omfamna mig nu per post! Jag är trolofvad med Frans Ralfsson. Jag ångrar ej de elakheter jag sade om »marmormänniskan» och »pergamentet» nere i Rom, ty som du vet, älskar jag öfverraskningar. Hur jag i själfva verket finner honom, förstår du. Mer därom i nästa bref — nej, du kommer ju snart hit hem och träffar honom då. Lika älskvärd som högt bildad!

Han reste dagen efter, ty han ligger i universitetsstaden och arbetar. Vi kommo öfverens, att jag skulle resa upp till hufvudstaden och öfverraska tant och kanslirådet, och så kommer Frans samma dag, och så öfverraska vi äfven båda de gamla med vår förlofning, som de ännu intet få veta om.

Din lyckliga

Ebba.

Erik är hemkommen igen. Han bor fortfarande tillsammans med de tre kamraterna, men har ett rum ensamt med Holm, hvilket är stort och väl möbleradt efter Eriks smak. I detta rum finner han, den söndagsafton han träder in, de tre kamraterna. Holm sitter och spelar sakta på sin fiol, Hellström går fram och tillbaka med händerna i fickorna och talar mest för sig själf om storindustriens olämplighet under rådande samhällsförhållanden. Kalle sitter på en stol och svär då och då till öfver att West kört af honom och ej vill ha honom tillbaka mer. Då Kalle några dagar såg Erik rumla, tyckte han nästan det var som en uppmaning åt honom att ta i med större tag än förr, ty han hade, varnad af fabrikanten, lagt band på sig en tid. Nu omtalar han allt

för Erik med en ton, som om det vore dennes fel. Denne småler som vanligt medlidsamt åt honom och lofvar göra hvad han kan. Hällström, som blifvit absolutist, börjar nu tala i nykterhetsfrågan och söker öfvertala Erik att få Kalle med och bli blåbandist. Erik gäspar och förklarar, att han är trött, och Holm får de andra att gå ut.

— Det var märkvärdigt, att du ändå inte ser mer uppkryad ut, fast du varit på landet, Erik — anmärkte Holm.

— Åhja, jag har ju fått ligga i — säger Erik undvikande. — Det blir väl bättre, då jag kommer ut.

— Ja, du kanske inte vet, att kanslirådet nu fått stipendiet åt dig.

— Jaså; ja det var bra det.

— A propos kanslirådet, så har hon, fröken som du modellerade, rest hem.

— Hm! Jaså! Är hon . . . inte . . . förlofvad med honom, doktorn?

— Nej, det är hon inte. För då hade man nog hört talas om det.

Något likt ett nyvagnadt hopp tändes hos Erik. Han har att dagen därpå öfverlämna en present till kanslirådet från baronen, som han varit hos, och som skänkt sin vän ett

mindre dokumenteskåp, hvilket Erik äfven restaurerat därefter. Han skall då af tanten taga reda på, hur saken förhåller sig.

Är hon inte förlofvad, då — »kanske!» Det är första gången på länge han kunnat tänka på hennes »kanske».

KAPITLET XX.

Kanslirådet har tagit mot Erik väl. Sonen är borta vid universitetet och alltså endast han och hans husfru hemma. Han har därigenom tämligen fria händer att på bästa sätt få Erik i väg. Får han honom väl undan så länge resestipendiet varar, blir det väl någon råd att hålla honom på afstånd, då han kommer hem. Man dricker just kaffe, och Erik inbjudes att delta. Denne, som hoppas på ett tillfälle att fråga tanten om Ebba, antar inbjudningen. Då kanslirådet ett ögonblick lämnar dem för att hämta en cigarr, framställer Erik genast sin fråga om ryktet talat sanning, att doktor Ralfsson är förlofvad med hennes guddotter. Tantens, som ej vill, att någon skall tro att *hon* haft några planer, afvisar förtrytsamt detta

tal och försäkrar, att något sådant antagande finns inte minsta grund för. Hennes gud-dotter är nu hemrest på obestämd tid, till sin mor, som hon längtat efter.

Erik får med ens en så strålande min, att kanslirådet, som inträdt igen, frågar hvad man talat om för intressanta saker. Tanten får djupare färg än vanligt och skyndar sig att gripa ett annat ämne.

— Vi tala om lifvets skiftningar — svarar hon — jag sitter också just nu och tänker på, att det är jämt trettio år sedan kanslirådets bror lämnade landet ung och frisk, och kom hem tjugu år efter, som en bruten man — och hon suckar, ty hon har gjort upp en liten historia för sig själf, att denne för trettio år sedan så glade unge man gjort henne sin cour och att allt kunnat vara annorlunda, om han ej plötsligt rest ut.

— Trettio år sedan — upprepar Erik med ett eftersinnande uttryck i ögonen. Han är själf tjugunåtta; — och var ute i tjugu år?

— Bah — säger kanslirådet — det är ett misstag. Ni menar tjugufem år sedan.

— Ack, jag måtte väl minnas det . . .

Hon blir emellertid afbruten af doktors oförmodade inträde. Detta är den dag han och

Ebba beslutit båda infinna sig i hemmet, för att öfverraska med sin närvaro. Han hade hoppats se Ebba före sig, men hon har beräknat att komma något efter, för att ej synas alltför angelägen. Han förstår nu af några skickligt framställda frågor, att hon ej är kommen än. I stället finner han som gäst i sin fars hus en vanlig snickargesäll. Han beslutar att vid första, bästa tillfälle säga sin far, att denne gör för mycket affär af den där handtverkaren. Doktorn är vid retligt lynne. Han undrar, om Ebba verkligen skall komma denna dag. Han är verkligt kär, märker han; nästan en smula mera än i de där skönhheterna han gjort en mera flyktig bekantskap med i utlandet. Hon är pikant och vacker som de, och därtill ärbar, så att hon kan uppehålla sin framtida ställning som professorska. Han är redan för länge sedan med sig själf på det klara med att dessa angenäma egenskaper sammanlagda motväga rikedom, som visserligen förr hägrat för honom som ett önskemål. Med ett ord, han är kär och otålig.

Och därför är han en smula mer förargad än han annars måhända skulle vara vid åsynen af den unge arbetaren i sina illa sittande kläder, och som ej har mer vett, än att han

sitter med det ena benet kastadt öfver det andra och ena handen i kavajfickan, medan den andra hvilar stor och grof mot hans knä.

Tanten passar nu på första tillfälle att med fruntimmers vanliga envishet att vilja skaffa klarhet i småsaker få Frans öfver på sin sida i fråga om tiden för hans farbrors utresa och hemkomst; hon framställer en fråga därom.

Kanslirådet afbryter med att tvärt stiga upp och föreslå en aftäckning af presenten, som Erik medfört från baronen. Medan Erik går fram och tar af emballaget, säger doktor Ralfsson:

— Ja visst pappa, tant har rätt; jag minns mycket väl, att farbror kom hem för tio år sedan, och att man då sade, att han varit borta i tjugo år.

— Men jag säger, att det är ett misstag — påstår kanslirådet. — Låt oss nu se på det här! Jaha, ebenholz och elfenben!

— Och som kanslirådet ser, Ismaëls historia på dörrarne. Här Hagar förskjuten med sin son af Abraham, där Ismaël törstande i öknen — infaller Erik med en viss tonvigt på orden.

— Folkskolebildning är inte så tokig att ha i ert handverk — säger doktorn leende —

ty sådana här möbelprydnader gå mest ut på biblisk myt.

— Om man också i vår ställning inte hinner bli lärd, så får man nog skaffa sig reda på litet mer än den vanliga folkskolebildningen — svarar Erik doft. — Det är inte så svårt att läsa om dagarne, då man är rik och har allt bra förspändt; men svårare att sätta till nätterna, då man hela sitt lif nära på måst arbeta för sitt uppehälle. Här på den största lådan är Herkules, som dräper ormarne i vaggan. Det är bestämdt en oäkta son, som utfört de här elfenbensinläggningarna.

— Äkta eller oäkta, så är arbetet äkta — sade Frans. — Ett sådant, som man inte gör här i landet.

— Man restaurerar det i alla fall, så att till och med doktorn skulle ha svårt att finna, hvilket som är isatt.

Frans vänder sig bort med tätt rynkade ögonbryn och börjar med fadern närmare skärskåda konstverket, medan Erik tar sin hatt och obemärkt smyger sig ut. Han föraktar sin far allt för djupt för att vilja ens säga farväl. Han känner sig dock mindre grämd än förr. Om några dagar skall han ju uppsöka Ebba; och han härleder doktors tydligen

retliga lynne från ett misslyckadt försök att vinna henne. Kanske har också fadern af ekonomiska skäl fått Frans att afstå från ett frieri. I alla händelser lyser hoppet för honom.

Då han går öfver gården, faller det honom in att gå in i trädgården ett ögonblick och se sig om där samt påminna sig sina lyckliga stunder, hvilket han nu har styrka till att göra. Han beräknar med kannedom om konstkännarens art, att de skola behöfva en god halftimme däruppe att bli färdiga med sin undersökning af dokumentskåpet.

Solen har sänkt sig lågt och kastar purpurskimmer öfver gångar och gräsmattor. Erik går fram och åter och tänker på Ebbas strålande leenden. Hur god såg hon ej ut! Däruppe äro de ytliga och dåliga och mäta människovärdet på ett helt annat sätt. Hon ensam är god. Hon har förstått hans kärlek och funnit, hur mycket djupare den är än doktors. Och hon har märkt att han är en god, redbar människa och förstår bedöma hans förmåga. Hon skall ej behöfva ångra sig; han skall göra allt, för att hon ej skall känna sig ha kommit nedåt i samhället. Han skall visa henne, att han förstår skatta bildning och ett förfinadt lefnadssätt lika högt som trots någon.

Medan dessa tankar sysselsätta honom, glömer han hvar han är och vandrar alltjämt fram och åter på en af sandgångarne; under tiden närmar sig på gatan den unga, vackra dam, som är föremål för dessa drömmar. Hon har tills vidare lämnat sitt bagage vid järnvägen och går till fots, för att öfverraska äfven sin trolofvade. Det är mycket lockande att med sitt plötsliga uppträdande söka framkalla ett uttryck af liflig glädje i ett ansikte, som på ett alldeles särskildt sätt intresserar en. I porten möter hon en af tjänstflickorna. Hon småler och hejdar dennas utrop med att lägga fingret på läpparne. Därpå frågar han lågmäldt, då han ser grinden öppen, hvem som är i trädgården. Flickan, som sett en hatt, liknande doktors, öfver en af buskarne, säger att det är han. Ebba smyger sig leende och mjukt fram mellan buskagerna. Hon hör sanden knarra under manliga steg, närmar sig försiktigt stället och står med ett lätt språng — midt för Erik.

Hon fick sin önskan uppfylld, ty allt hvad en djup, helig, kärleksjublande glädje kan uttrycka i ett människoanlete strålade mot henne i Eriks, medan aftondunklet låg omkring dem.

Hon står förvirrad och häpen, finner ej ord och blir förtrollad som förr af denna rena glöd, som flammar henne till mötes i Eriks ansiktsuttryck.

— Är ni här — säger ändtligen Erik. — Jag tänkte uppsöka er, fråga er, säga er... fråga er... ni vet nog, ni förstår nog.

Hon viker undan.

— Nej, nej, jag vet ingenting, förstår ingenting, vill ingenting veta.

Han följer henne med utsträckta händer, men utan att vidröra henne, som vore hon ett andeväsen, hvilket han halft söker hålla kvar, halft bönfaller att stanna.

— Ack jo, ni vet, ni förstår, — talar han med bäfvande stämma, — ni förstår, att jag älskar er, och att jag ber er säga, om ni inte kan älska mig. Ni sade »kanske» — minns ni inte! Jag tror, att fast jag är enkel och tarflig, så rörs ni af min kärlek, och älskar mig igen.

Ja, han har rätt, så har ingen annan stämma rört henne. Hon bäfvar för sig själf och honom och viker alltjämt undan, medan han följer henne med utsträckta händer och bedjande, liffulla blickar, tills hon plötsligt med ett blandadt uttryck af förskräckelse och be-

frielse uppfångas i en annan mans utsträckta armar.

— Hvad, förföljer ni på ett opassande sätt fröken här? Ut ur trädgården, karl!

Med ena armen omfattar Frans sin fästmö, med den andra visar han mot grinden.

Erik ser på Ebba med en blick, som frågar: är det sannt? och i det hon trycker sig upp mot hans halfbroder, svara hennes blickar: ja, du har intet hopp.

— Ut, säger jag! — upprepar Frans.

— Vet du, att jag är din bror — svarar Erik med dof röst — din bror, som du tog allt af, hem, bildning, lycka — lycka — upprepar han med brusten, skärande stämima.

Därpå går han, hvit i ansiktet, ensam ut genom trädgården, och som första gången, då han beträdde denna mark, hvilken aldrig blomstrat för honom, tagande närmaste vägen, nedtrampande blommorna utan att märka det och lämnande som en gång förr efter sig djupa, mörka spår i rabatterna.

KAPITLET XXI.

Han stirrar i marken med rynkade ögonbryn och hårdt slutna läppar. Han har åter en enda tanke, som leder honom, att han vill bort därifrån och aldrig återvända. Han vill ej arbeta, ej grubbla, bara glömma. Han tänker på Ebba. Gud i himmelen, om han åtminstone för ett par timmar kunde glömma den där synen bakom sig, henne i broderns armar! Skall han dricka, skall han ta lifvet af sig? Han går vidare och låter slumpen föra sig, hvart som hälst, bara bort!

— Hallå, Erik, hvart skall du gå? Du ser ut, som om du behöfde en tår på tand att muntra dig med. Låt oss samsen vamsen, som tysken säger, och dricka en afskedsskål. Hva?

Erik ser upp. Det är Kalle, som kommer mot honom, helgdagsklädd, ty han är ute och »firar», och hans ansikte är redan tämligen upphetsadt. Erik lägger armen om hans skuldra.

— Det var bra jag träffade dig, du arbetets bror lilla. Säg något ställe, där man inte dricker allt för dåligt, och där det är en smula muntert.

— Då ska vi gå på »fröjd». Kom med bara.

— Fröjd! hvad vill det säga?

— Det är ett ställe där man kan dricka hvad man vill, och så finns där musik och flickor, som sjunga lifvade visor.

— Är det långt dit?

— Nej, det är bara några hus härifrån.

Erik ser sig om och märker, att han kommit in i en helt annan stadsdel. Han tar Kalle under armen och följer honom.

På en låg estrad sitter en mager man med skelande blick och hamrar på ett piano, och nära detta stå några kvinnor i traskiga, ljusa klädningar och sjunga med gälla röster, som ofta höja sig till skri, och beledsaga sången med menande leenden till den blandade man-

liga publiken, som ibland sjunger eller skrärnar med.

Kalle är i ett tillstånd af fullständig njutning. Den andra punsch-buteljen, som snabbt aflöst den första, har gett honom den stigande ruskänslans glada sinnesart. Han sitter tillbakalutad på stolen med händerna i kavajfickorna och benen utsträckta, slående takten till musiken med klackarne mot golfvet; hans hvita tänder hålla fast cigarren. Hans ansikte är nu på senare tider mer pussigt än rundt; men han är ännu rätt vacker, och en af de skrikande sångerskorna kastar sin slängkyss direkt till honom, hvilket gör honom ännu gladare.

— Nå, gamla gosse, är det inte treffigt, hva?

Erik tar ett glas, tömmer det i ett drag, nickar och ler. Men detta leende liknar en grimas.

— Stiliga flickor, hva? Ska' vi inte bjuda dem på ett glas?

— Vänta litet, jag är inte riktigt lifvad än!

— Nu ska' du se Betty kommer. Hon är vådligt stilig. En riktigt ståtlig jänta. Våldigt lifvad ibland och rolig som tusan. Men ibland är hon fan så tråkig. Se där är hon!

Erik frågar sig genast vid åsynen af kvinnan, hvar han förr sett detta ansikte. Det är, som

de andras, stämpladt med fördärfvets prägel, men ej tillgjordt som deras. Ett särskildt vackert drag öfver pannan och ögonbrynen är det egendomliga i det. Med en mörk, skarp blick ser hon ut öfver mängden.

— I dag är hon inte lifvad, det var kitsligt — upplyser Kalle.

Erik fixerar kvinnan; så ler han plötsligt till. Han har funnit det. Det är verkligen hon, upprepar han inom sig. Hon sjunger illa en sentimental sång om en hydda och ett hjärta. Men bakom det oskolade föredraget och i den Brustna rösten tonar något af en upprifven, skälfvande känsla. En del af publiken applåderar, medan de flesta hyssja och ropa: »något annat, något lifvadt».

Draget kring läpparne, som veknat under sången, blir trotsigare än förr, och med en blick af förakt på publiken vänder hon sig om för att gå. En karl i tofflor och med en fez på hufvudet, hvilken suttit pokulerande med ett par af gästerna, stiger hastigt upp och hinner fatt henne, innan hon går ut.

— Sjung något roligt för dem — befaller han.

— Nej.

— Men det är därför ni är här.

— Jag sjunger, hvad jag vill!

— Dra åt h—te!

— Ja, bevars; här är inte bättre.

Hon vänder sig andra gången om för att gå, då någon vänligt hälsar:

— God afton!

— Jag känner er inte — säger Betty kort.

— Nej, det var länge sedan vi träffades — svarar Erik.

Hon kastar en forskande blick på denne man, som tilltalar henne med en blandning af aktning och välvilja i tonen, som hon aldrig förr hört.

— Hvem är ni? — upprepar hon med tydlig nyfikenhet. — Jag minns er ej?

De stå bakom pianots uppslagna lock, där ingen ser dem, och de höras ej heller, ty den skelande mannen hamrar åter på pianot, och publiken är fullt upptagen af de andra kvinnornas mycket »lifvade» sång.

— Minns ni inte alls den där bondpojken, ni för många år sedan mötte på gatan och härbergerade och trakterade och hjälpte undan — han blir en smula förlägen, — och i all välvilja körde ut. — Han tänker, att hon nu inte är stort bättre eller räknar sig stort bättre än sina forna kamrater.

Hon ser eftersinnande ner för sig. Så klarnar hon till.

— Jo, jag minns: Ni var mycket oskyldig.

— Ja, och mycket dum. Jag sprang tillbaka för att söka rätt på huset igen och få dig med mig ur det där hålet; och vi skulle ha vandrat tillsammans landsvägen fram. Men jag kunde omöjligt få tag på det igen.

— Och så var det för sent att få mig med. Ja, det var dumt. Nå, nu är du inte så oskyldig längre?

Erik smålog.

— Jag är ute för att roa mig.

— Men du ser ut, som om du vore ute för att hänga dig.

— Än du då, lilla »lamungé»!

Hon smålog.

— Jag är mycket munter, då jag sätter till. Och lamunge kan man inte kalla mig längre.

— Kom nu och supera med mig, så jag får tacka dig för sist.

— Vill du, att jag skall vara munter?

— Ja visst!

— Har du råd att bjuda på champagne.

— Ja vars. Jag har några hundra i fickan. När vi bli pank, förtjänar jag några till.

— Gå då ut på gatan och möt mig. Jag måste gå den här vägen.

— Kör!

Erik sticker åt Kalle några kronor och lämnar lokalen. Därute i regnet och mörkret möter han den fallna kvinnan.

De ha ätit sig mätta. Kvinnan sitter och lutar båda armarna mot bordet med hufvudet stödt i händerna, och hon skrattar utan uppehåll.

— Får jag verkligen resa ur den här sta'n. Och i sällskap med dig; och på järnväg, som jag aldrig rest?

— Ja visst. I morgon fara vi!

— Men hvad heter du? Jag vet ju inte hvad du heter, vet jag!

— Ismaël! — han sitter och väger på stolen och håller champagne på bordet.

— Ismaël, ett så'nt lustigt namn. Ha, ha, ha, hvarför heter du det?

— För att far min gaf mig det namnet. Han hade inte något annat åt mig. Ismaël var i öknen, och han var mycket törstig, he, he, he, och han fick ingenting att dricka. Skål!

— Skål, Ismaël!

— Kell.

Drick stöder på Kalle några kronor och
 hämnar Johnsen. Däro i tväret och ändligt
 roder han den talna kvinnan.

— De ha ett sig tillit. Kvinnan sätter sig
 fram förde barnens fot borta med händerna
 stödt i händerna och hon skrek ut som uppbäll.
 — Far jag verkligen vara in den här stua?
 Och i sällskap med dig? och på jättstige som
 jag aldrig varit.

— Ja, syster. I morgon i afton!

— Men hvad heter du? Jag vet ju inte
 hvad du heter, vet jag!

— Isakell! — hon sätter och säger på svenska
 och håller champagne på bordet.

— Isakell, ett så in fastigt namn. Har du far
 Isakell heter du det?

— För att far min far min det namnet.
 Han hade inte något annat än mig Isakell var

i öfvan, och han var mycket förtäglig på de be-
 och han fick ingenting än dricka. SKÅN

— Skål, Isakell!

Stockholm 1895, Körsners Boktr. Aktiebolag

